

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного менеджменту**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Міжнародні економічні відносини»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	29 «Міжнародні відносини»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Роль малого та середнього бізнесу в економіці Республіки Польща»

здобувача Ожик Катерини Миколаївни

Науковий керівник: д.і.н., ст.н.с Цветков Олександр Глібович

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент Бурмака М.О.

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

Міжнародні економічні відносини

29 «Міжнародні відносини»

292 «Міжнародні економічні
відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____ С.І. Ткаленко

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ М.О.Бурмака

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Ожик Катерини Миколаївни

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Роль малого та середнього бізнесу в економіці Республіки Польща»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "___" _____ 20__ р

.№

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ
-----------------	---

Розділ 2	 АНАЛІЗ СТАНУ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ
-----------------	---

Розділ 3	 ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
-----------------	---

Об'єкт дослідження:	Роль малого та середнього бізнесу в економіці Польщі.
Предмет дослідження:	Комплекс теоретико-методологічних уявлень щодо особливостей малого та середнього бізнесу Республіки Польща
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Всебічне вивчення ролі МСБ в економіці Польщі

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У **розділі 1:** описуються теоретичні засади та концепції, що стосуються МСБ. Розглядаються визначення МСБ, його роль в економіці, функції та значення. Аналізуються різні теорії розвитку МСБ, фактори, що впливають на його успіх, та проблеми, з якими стикаються малі та середні підприємства. Описується державна політика щодо підтримки МСБ в різних країнах.

У **розділі 2:** присвячений аналізу стану та динаміки розвитку МСБ в Польщі. Розглядаються кількісні та якісні показники розвитку МСБ, такі як кількість підприємств, зайнятість, обсяг виробництва, експорт тощо. Аналізуються галузеві особливості МСБ в Польщі, структура власності, форми ведення бізнесу. Досліджуються фактори, що впливають на розвиток МСБ в Польщі, такі як економічна політика, правове середовище, доступ до фінансування, інфраструктура тощо.

У **розділі 3:** окреслюються шляхи та перспективи розвитку МСБ в Польщі. Розглядаються стратегії та інструменти, які можуть бути використані для стимулювання розвитку МСБ. Аналізуються можливості та виклики, з якими стикається МСБ в Польщі в майбутньому. Розробляються рекомендації щодо державної політики щодо підтримки МСБ. Прогнозується майбутнє МСБ в Польщі та його роль в економіці країни.

**Завдання підготував
науковий керівник**

«____» _____ 20__р.

**Завдання одержав
здобувач**

«____» _____ 20__р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінки, 15 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 52 найменувань, додатки.

Роль малого та середнього бізнесу в економіці Республіки Польща

Об'єктом дослідження є роль малого та середнього бізнесу в економіці Польщі.

Предметом дослідження є комплекс теоретико-методологічних уявлень щодо особливостей малого та середнього бізнесу Республіки Польща
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – всебічне вивчення ролі МСБ в економіці Польщі

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- Проаналізувати динаміку розвитку МСБ в Польщі.
- Оцінити вплив МСБ на ВВП, зайнятість та інновації.
- Дослідити фактори, які сприяють розвитку МСБ в Польщі.
- Визначити проблеми та виклики, з якими стикається МСБ в Польщі.
- Зробити порівняльний аналіз МСБ в Польщі та Україні.
- Виробити рекомендації щодо стимулювання розвитку МСБ в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані МСБ в Польщі для розробки ефективної стратегії розвитку, що дозволить їй підвищити свою конкурентоспроможність та досягти стійкого успіху на міжнародному ринку.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

Ключові слова: компанія, малі підприємства, статистика, динаміка.

Відгук

про кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Ожик Катерини Миколаївни

**тему: «Роль малого та середнього бізнесу в економіці
Республіки Польща»**

1. Націлений акцент теми дослідження, що пов'язує характеристики національного рівня ролі малого і середнього бізнесу в окремо взятій країні з загальною практикою та спів порівнянням відповідного стану МСП в Україні, і у науковому, і в практичному плані має значний вимір актуальності та прикладної значимості. На розкриття останнього в економіці Польщі спрямована і структурна побудова дипломної, що відповідає методологічним вимогам і, у більшості дотримується логіки викладу тексту та демонстрації певної унікальності якісних характеристик розбудови бізнесу в цій країні. Дещо більш загальними у цьому сенсі виглядають прикінцеві висновки, які менше, ніж за базовим текстом, специфікують національні елементи унікальності МСП. Проте включали елементи критичного підходу: 8 балів.

2.Рівень аналізу та повноти розгляду теоретичних концепцій, понятійного апарату та бібліографічних джерел у цілому достатній, водночас у більшості є певна фрагментарність охоплення предметної галузі, бракує посилань на документальні джерела. Список використаної літератури необхідної кількості, але міг би бути більш цільовим, загалом 8 балів.

3.Застосування аналітичних розрахунків, якісного та кількісного аналізу у відповідності до мети дослідження – присутні. Переважають узагальнюючі показники діяльності, в меншій мірі – галузеві. Є оціночні й визначальні дані в таблицях за власними розрахунками, а також цілісна картинка корпоративного розвитку на прикладі окремої компанії: 14 балів.

4.Оцінка результатів досліджень, можливість впровадження результатів дослідження, рівень обґрунтування запропонованих рішень: робота в цілому органічно пов'язує предмет дослідження із загальним макро рівнем і місцем МСП у економічному середовищі Польщі та у порівняннях з національними умовами в Україні. Ґрунтовно проаналізовано стан та перспективи розвитку таких підприємств з одночасним показом як стримуючих моментів та проблем регуляторних невизначеностей, так і

досягнутих успішних результатів, пов'язаних з місцевими умовами та зовнішнім інвестуванням: 13 балів.

5.Робота у цілому демонструє достатню збалансованість викладу теми за логічною структурною побудовою і поглибленим аналізом ролі МСП в економічній діяльності Польщі. Позитив останнього полягає в демонстрації як певних складнощів національної розбудови МСП, так і загалом успішного прикладу для відповідного запозичення в Україні: 10 балів.

1.Оформлення роботи та дотримання графіка виконання БДР без критичних порушень у визначений термін: 9 балів.

2.Позитивні сторони дипломної роботи - у поглибленому аналізі становища МСП в національних умовах з показом ефективних і критичних моментів та викликів, що може бути корисним у плані популяризації відповідних висновків та врахування позитивної діяльності такого рівня бізнесу для країни.

3.Недоліки роботи: Загальний аналіз ролі і місця МСБ у національних масштабах такої характерної для цього країни, як Польща, мав би включати більшу картинку з наведення конкретних прикладів успіхів чи труднощів на рівні окремих підприємств, що доповнювало б якісний зріз наведених висновків.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи: 62 бали.

Враховуючи вищезазначене, дипломне дослідження Ожик К.М.. цілком може бути допущеним до захисту перед ЕК.

**Науковий керівник: доктор історичних наук, старший
науковий співробітник**

Цвєтков О.Г

«_04_»_червня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І.....	6
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО	
БІЗНЕСУ.....	6
1.1 Поняття та класифікація бізнесу	6
1.2 Функції та роль бізнесу в економіці	11
1.3 Державна підтримка малого та середнього бізнесу	15
РОЗДІЛ ІІ	23
АНАЛІЗ СТАНУ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО	
БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ.....	23
2.1 Кількісні та якісні характеристики бізнесу в Польщі.....	23
2.2 Галузева структура підприємництва в Польщі.....	31
2.3 Фінансові показники діяльності та проблеми розвитку бізнесу в Польщі	35
РОЗДІЛ ІІІ.....	41
ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО	
БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ.....	41
3.1 Удосконалення державної політики підтримки бізнесу	41
3.2 Розвиток інновацій та підприємств	43
3.3 Прогнози розвитку малого та середнього бізнесу в Польщі.....	49
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. Малий та середній бізнес (МСБ) відіграє вирішальну роль в економіці Польщі, будучи рушієм зростання, джерелом інновацій та створювачем робочих місць. Їхня важливість підкреслюється економічним, соціальним та політичним впливом.

Економічно: МСБ складають понад 90% усіх підприємств країни, генеруючи значну частину ВВП, створюючи більше половини робочих місць та підвищуючи конкурентоспроможність економіки. Соціально: МСБ розвивають місцеві громади, сприяють соціальній згуртованості та пропонують гнучкі умови праці, роблячи їх привабливими для певних категорій працівників.

Політично: МСБ становлять важливий виборчий блок, який може впливати на державну політику, потребуючи сприятливого регуляторного середовища та доступної фінансової підтримки з боку уряду. Незважаючи на численні виклики, з якими стикаються малі та середні підприємства (МСБ) в Польщі, дослідження їх ролі в економіці залишається актуальним і має практичну цінність для урядів, підприємців та широкої громадськості.

Мета дослідження: всебічне вивчення ролі МСБ в економіці Польщі.

Завдання дослідження:

- Проаналізувати динаміку розвитку МСБ в Польщі.
- Оцінити вплив МСБ на ВВП, зайнятість та інновації.
- Дослідити фактори, які сприяють розвитку МСБ в Польщі.
- Визначити проблеми та виклики, з якими стикається МСБ в Польщі.
- Зробити порівняльний аналіз МСБ в Польщі та Україні.
- Виробити рекомендації щодо стимулювання розвитку МСБ в Україні.

Об'єкт дослідження: роль малого та середнього бізнесу в економіці Польщі.

Предмет дослідження: є комплекс теоретико-методологічних уявлень щодо особливостей малого та середнього бізнесу Республіки Польща.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених цілей використовувався комплекс загальнонаукових, спеціальних та конкретно — наукових методів. Під час дослідження також використовувалися такі методи, як аналітичний, узагальнення, дедуктивний, індуктивний, порівняльний та системно-структурний методи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації свідчать про те, що МСП відіграють важливу роль в економіці Польщі. МСП створюють робочі місця, стимулюють економічне зростання та сприяють інноваціям. Уряд Польщі вживає заходів для підтримки МСП, але існують деякі сфери, де політику можна покращити. Дослідження OECD 2023 року проаналізувало політику МСП в Польщі та виявило, що вона загалом сприятлива для розвитку МСП. Однак дослідження також показало, що існують деякі сфери, де політику можна покращити, наприклад, полегшити доступ до фінансування та розширити можливості для навчання та розвитку.

Звіт Європейського банку реконструкції та розвитку за 2022 рік показав, що МСП були значно зачеплені пандемією, але багато з них змогли адаптуватися та вижити. Звіт також показав, що урядова підтримка відіграла важливу роль у допомозі МСП у подоланні пандемії.

Проблему становлення та розвитку малого та середнього бізнесу в Польщі глибоко досліджують як польські, так і зарубіжні науковці, такі як Пшемислав Грабовський, Ярослав Гробель, Збігнєв Куліг, Małgorzata Males, Павел Сухоцький, адже вивчення досвіду функціонування МСП в інших країнах дає цінні знання для розвитку вітчизняного сектору.

Інформаційна база дослідження. нормативно-правові акти, дані Державної служби статистики, дані програми допомоги МСБ у працевлаштуванні Польщі, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні видання, інтернет-ресурси.

Структура та обсяг дипломної роботи: вступ, три розділи, висновок та список використаної літератури. Основний текст 60 сторінок складає. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

1.1 Поняття та класифікація бізнесу

Бізнес є основною економічною діяльністю, яка відіграє вирішальну роль у суспільстві, стимулюючи інновації, створюючи багатство та надаючи товари та послуги для задоволення потреб окремих людей і громад. Підприємства можна класифікувати на основі структури власності, яка суттєво впливає на їх діяльність, процеси прийняття рішень і юридичні зобов'язання [13, с.45-48]. Однією з поширених форм власності на бізнес є одноосібне володіння, коли фізична особа володіє та управляє бізнесом незалежно, приймаючи на себе всі прибутки та збитки.

Партнерство, з іншого боку, передбачає участь двох або більше осіб, які ділять власність і відповідальність, а прибутки та збитки розподіляються відповідно до угоди про партнерство. Кожна структура власності має свої переваги та недоліки, що впливають на такі фактори, як автономія прийняття рішень, ризик відповідальності та податкові вимоги [5, с.228-235].

Один з основоположників класичної економічної теорії А. Сміт вважав, що підприємці з власними інтересами (а це було особисте збагачення), на їхню думку, дають змогу організовувати господарську діяльність на місцях, говорив він, щоб вони отримували високі доходи. Цим він максимально сприяє задоволенню суспільних потреб. Тому підприємці, які бажають підвищити свій добробут, відкривають власний бізнес, який класифікується як представник малого бізнесу [35].

З 1991 по 2004 рік в Україні діяв Закон України «Про підприємництво» [3, с.14-23]. Цим законом термін підприємець або суб'єкт підприємницької діяльності замінено на термін активна діяльність із провадження незалежної діяльності на власну відповідальність, а поняття підприємництво — самостійна ініціатива.

Як систематична та самостійна відповідальна діяльність з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і досягнення мети збільшення торговельного прибутку.

Господарський кодекс України, який набрав чинності у 2004 році, дає нове трактування цього поняття. Підприємництво – це коли хтось починає власний бізнес, щоб заробляти гроші та допомагати іншим. Людина, яка відкриває бізнес, називається підприємцем [33].

Господарська діяльність може здійснюватися і без мети отримання прибутку, наприклад неприбуткова господарська діяльність. Потребує вдосконалення нормативне визначення малого бізнесу.

Це полягає в узгодженні різних нормативних документів один з одним щодо критеріїв їх прийняття рішення.

Доцільно використовувати термін малі та середні підприємства для юридичних осіб та малі та середні підприємства для фізичних осіб, табл. 1.1.. Відмітимо, що існують значні відмінності у визначеннях МСП і великих підприємств чітко висловити зміни, які відбулися в законодавстві України.

Таблиця 1.1

Класифікація підприємств за масштабами господарської діяльності

Категорії підприємств	Критерії класифікації	
	Середньо-описова чисельність працюючих, кількість осіб	Валовий розмір виторг від Реалізації продукції, робіт, послуг
на основі Закону України «Про підприємства в Україні»		
Мікропідприємства	до 10	до 500 тис. грн.
Малі підприємства	до 50	до млн грн.
Середні підприємства	до 250	до млн грн.
Великі підприємства	Понад 250	понад 5 млн грн.
на основі Господарського кодексу України		
Малі підприємства	До 50	до 500 тис. Євро*
Великі підприємства	Понад 1000	понад 5 млн євро
Всі інші підприємства належать до середніх підприємств		

*Сума в євро за середньорічним курсом Національного банку України що до гривні

Джерело: створено автором на основі [15, 28]

Прийняття господарського кодексу України надає більше переваг у порівняно з попереднім законом:

- визначення чіткого градієнта підприємств за середньообліковою чисельністю працівників та загальним оборотом продукції, робіт і послуг;
- уніфікованою моделлю в Європі став принцип групування компаній, який визначає збільшення загального обсягу продажів шляхом продажу продукції, робіт, послуг та збільшення середньооблікової чисельності працівників компанії [41].

Тобто до прийняття Господарського кодексу основним критерієм була сфера діяльності підприємства, а другорядним – кількість працівників, а після прийняття Господарського кодексу цим критерієм стала кількість працівників.

Чисельність працюючих особи, загальний виторг від реалізації продукції, робіт і послуг особи [1]. Цікавим, у даному питанні, є досвід Польщі стосовно юридичного визначення підприємництва для малих і середніх підприємств. У поглядах Польща приєднується до Європейського Союзу після початкового малого бізнесу, яке зазнало кількох змін. З 2 липня 2004 року, тобто після прийняття сеймом Закону про свободу економічної діяльності, були прийняті важливі концепції, табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація підприємств в Польщі

Категорії підприємств	Критерії класифікації		
	1	2	
	Працевлаштування працівників, кількість осіб	Товарооборот та обсяг фінансових операцій	Вартість активів
Мікропідприємець	До 10	До 2 млн євро	До 2 млн євро
Малий підприємець	До 50	До 10 млн євро	До 10 млн євро
Середній підприємець	до 250	До 50 млн євро	До 43 млн євро

Джерело: створено автором на основі [16, 29]

На відміну від українського Закону, у Польщі, крім кількості зайнятих працівників, враховується оборот або вартість активів компанії. Окрім вищезазначених ознак, класифікація також має інші особливості залежно від ваших потреб, зокрема для сплати ПДВ у 2004 році, категорія «Прийнятні малі та середні підприємства» («małego podatnika») Це було встановлено інтродукований у Польщі [34].

Відповідно до ст. згідно зі статтею 2 польського закону № від 11 березня 2004 року «Про оподаткування малих і середніх підприємств», до цієї категорії належать ті, чий дохід до оподаткування в останньому звітному році не перевищує 800 тисячі євро (у злотих) включає компанії, які мають.

Для більшості країн такими показниками є кількість співробітників, оборот, балансова вартість активів, розмір статутного капіталу, рис. 1.1..

Україна	• Кількість працівників, загальний дохід
Франція, Канада, Данія, Болгарія, Польща	• Кількість працівників
Велика Британія, Німеччина, США	• Кількість працівників, продажі
Болгарія (якісні),	• Спрощена система організації виробництва, високий рівень незалежності, максимальний період окупності місяця, впровадження основних фондів і повне освоєння проектних можливостей (понад 18 місяців), гарантована реалізація продукту, апарат управління не більше 4-6 осіб
Польща, Угорщина (якісні)	• Виробництво несерійної продукції, диверсифікація та швидкий перехід до виробництва нових продуктів, підприємства комунального господарства та туристичного сектору
Швеція	• Стадія зростання (запуск, виживання, зростання), географічний масштаб діяльності (локальний, регіональний, національний), специфічні характеристики власника або керівника (наприклад, жінка-підприємець, іноземець)
США	• Відрізняються залежно від галузі економіки (промисловість, будівництво, торгівля тощо)

Рисунок 1.1. Порівняльний аналіз критеріїв класифікації МСП в різних країнах

Джерело: створено автором на основі [11, 35]

У розвинених країнах малі підприємства поділяються на три групи:

- 1) субпідрядники товарів великих компаній;
- 2) підприємства, які працюють незалежно як у сфері виробництва, так і у сфері послуг;
- 3) ризикові компанії.

Відповідно до вітчизняної та світової практики, основним критерієм віднесення підприємств різних організаційно-правових форм до малих і середніх підприємств є середньооблікова чисельність працівників, зайнятих на підприємстві за звітний період.

У Бельгії та Польщі підприємства з 50 і менше співробітниками вважаються малими та середніми підприємствами. Компанії в Греції мають менш як 100 співробітників, а компанії в Данії мають менш як 500 співробітників [35, с.158-170]. У Фінляндії компанії мають менш як 500 співробітників — до 249 осіб Узбекистан також застосовує єдиний критерій: кількість працівників [8].

Це основний критерій надання суб'єктам господарювання державної підтримки, податкових та інших пільг. Однак використання цього стандарту заважає Узбекистану розв'язати національну проблему зайнятості.

На практиці підприємці часто не звітують про повну чисельність працівників або штучно обмежують кількість працівників, щоб не втратити пільг для малого бізнесу та державної підтримки [34].

Відповідно до стандартів організації економічного співробітництва та розвитку за кількістю працівників виділяють такі групи компаній:

- невеликий масштаб (20-99 осіб);
- середній (100-499 осіб);
- великий (понад 500 осіб).

Однак чисельність працівників не є універсальним критерієм. Наприклад, велике підприємство з великими обсягами основних засобів і сучасним дорогим обладнанням може мати невелику кількість працівників. І навпаки, невеликі підприємства харчової промисловості можуть залучати значну кількість робітників у сезон збору врожаю [27, с.135-142].

Європейський Союз вибирає кілька критеріїв для класифікації компанії як малого підприємства, включаючи кількість працівників і один із двох фінансових критеріїв (річний обсяг продажів або балансова вартість активів). МСП включають компанії з річним оборотом менш як 40 мільйонів євро або валютою балансу менш як 27 мільйонів євро.

Підсумовуючи, концепція та класифікація бізнесу є важливими аспектами розуміння складної та динамічної природи ділового світу. Визначаючи бізнес як суспільно важливий вид економічної діяльності та досліджуючи різні структури власності та фактори впливу, люди можуть глибше зрозуміти різноманітний бізнес-ландшафт. Незалежно від того, чи працюють вони як одноосібні підприємці, товариства чи інші суб'єкти господарювання, компанії повинні орієнтуватися в вимогах законодавства, податкових наслідках і міркуваннях про відповідальність, щоб забезпечити відповідність і прийняти стратегічні рішення. Зрештою, глибоке розуміння бізнес-концепцій і класифікацій має важливе значення для підприємців-початківців, бізнес-професіоналів і політиків, які прагнуть орієнтуватися в тонкощах бізнес-середовища.

1.2 Функції та роль бізнесу в економіці

Малий і середній бізнес відіграє значну роль в економіці, сприяючи економічному зростанню, створенню робочих місць, інноваціям і конкуренції на ринку. Розуміння важливості, функцій і ролі цих підприємств має вирішальне значення для розуміння їх впливу на економічний розвиток. Розглянемо функції та роль малого та середнього бізнесу, підкреслимо їхній

внесок в економічне зростання, створення робочих місць, інновації та сприяння підприємництву та творчості, табл. 1.3..

Таблиця 1.3.

Функції та роль малого та середнього бізнесу

Функція	Опис	Сфера застосування
Забезпечення товарами та послугами: МСП пропонують широкий спектр товарів та послуг, які задовольняють потреби споживачів та підприємств.	Продукти харчування, одяг, меблі, ремонтні роботи, транспортні послуги, юридичні консультації, бухгалтерські послуги	Роздрібна торгівля, ресторанний бізнес, будівництво, транспорт, професійні послуги
Створення робочих місць: МСП є основним джерелом створення робочих місць в економіці.	Працівники магазинів, офісні працівники, ремісники, водії, фахівці з обслуговування клієнтів	Усі сфери економіки
Сприяння економічному зростанню: МСП сприяють економічному зростанню за рахунок інновацій, інвестицій та створення нових продуктів та послуг.	Розробка нових технологій, розширення ринків, впровадження нових методів ведення бізнесу	Усі сфери економіки
Стимулювання конкуренції: МСП сприяють конкуренції на ринку, що призводить до кращих цін та більш якісних товарів та послуг для споживачів.	Нові магазини, ресторани, послуги	Усі сфери економіки
Соціальна відповідальність: МСП можуть брати участь у соціальній відповідальності, наприклад, підтримуючи місцеві громади або захищаючи довкілля.	Пожертвування на благодійність, участь у волонтерських програмах, використання екологічно чистих методів ведення бізнесу	Усі сфери економіки
Збереження культурної спадщини: МСП можуть відігравати важливу роль у збереженні культурної спадщини, наприклад, пропонуючи традиційні ремесла та продукти.	Ремесленні майстерні, ресторани з національною кухнею, музеї	Туризм, культурна сфера

Джерело: створено автором на основі [19, 24, 40]

Малий і середній бізнес життєво важливий для економіки, оскільки він робить значний внесок в економічне зростання. Ці підприємства часто

працюють у ринкових нішах, надаючи спеціалізовані продукти чи послуги, які задовольняють конкретні потреби споживачів.

Таким чином вони стимулюють економічну активність і стимулюють зростання в різних секторах. Наприклад, місцева кустарна пекарня може не

тільки створити робочі місця в громаді, але й залучити клієнтів і відвідувачів, тим самим сприяючи розвитку місцевої економіки. Крім того, ці підприємства посилюють конкуренцію на ринку, заохочуючи більші корпорації впроваджувати інновації та вдосконалювати свої пропозиції, щоб залишатися конкурентоспроможними [11, с.245-260].

Функції малого та середнього бізнесу виходять за межі простого економічного внеску. Ці підприємства відіграють вирішальну роль у задоволенні потреб ринкових ніш, які можуть бути недостатньо забезпечені більшими компаніями [3]. Їхня здатність швидко адаптуватися до змін ринку та вподобань клієнтів забезпечує їм конкурентну перевагу.

Наприклад, невелика компанія з розробки програмного забезпечення може зосередитися на створенні індивідуальних рішень для малого бізнесу, пропонуючи персоналізовані послуги, які великі фірми можуть не надавати. Крім того, гнучкість малого та середнього бізнесу дозволяє їм швидко змінювати свої стратегії та пропозиції відповідно до мінливої ринкової динаміки, таким чином залишаючись актуальними та конкурентоспроможними [12].

Окрім своїх економічних функцій, малий і середній бізнес відіграє ключову роль в економічному розвитку, сприяючи підприємництву та творчості, рис. 1.2.. Ці підприємства часто служать живильним середовищем для інновацій, коли підприємці йдуть на ризик, щоб вивести на ринок нові ідеї та продукти.

•Створення сприятливого середовища для нових ідей: МСП часто мають більш гнучку структуру та культуру, ніж великі компанії, що робить їх більш відкритими до нових ідей та ризиків. Це сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку підприємництва та інновацій.	•Підтримка нових підприємців: МСП часто стають менторами та партнерами для нових підприємців, надаючи їм знання, досвід та ресурси, необхідні для успіху.	•Інвестиції в дослідження та розробки: МСП, хоча й не завжди мають великі бюджети на дослідження та розробки, можуть бути більш динамічними та гнучкими у своїх інноваційних процесах, що може призвести до нових проривів та відкриттів.
•Розширення ринків: МСП можуть виступати першопрохідцями на нових ринках, пропонуючи нові продукти та послуги, які не представлені великими компаніями.	•Сприяння конкуренції: МСП сприяють конкуренції на ринку, що стимулює інновації та покращує якість товарів та послуг для споживачів.	•Збереження культурної спадщини: МСП можуть відігравати важливу роль у збереженні культурної спадщини, пропонуючи традиційні ремесла та продукти.

Рисунок 1.2. Малий та середній бізнес: рушійна сила підприємництва та творчості

Джерело: створено автором на основі [19, 27]

Плекаючи культуру творчості та інновацій, малий і середній бізнес сприяє загальній стійкості економіки. Крім того, ці підприємства є невід’ємною частиною підтримки сталого розвитку та місцевих громад, оскільки вони, як правило, зацікавлені в добробуті свого оточення. Наприклад, сімейна органічна ферма не тільки забезпечує свіжими продуктами, але й сприяє розвитку стійких сільськогосподарських методів і підтримує місцевих фермерів і виробників.

Підсумовуючи, малі та середні підприємства є незамінними для економіки через їхній внесок в економічне зростання, створення робочих місць, інновації та конкуренцію. Їхні функції щодо задоволення потреб ринкової ніші, адаптації до змін ринку та диверсифікації економіки підкреслюють їхню важливість. Крім того, роль цих підприємств у сприянні підприємству, розвитку стійкості та підтримці сталого розвитку підкреслює їхній ширший вплив на економічний розвиток. Розуміння та підтримка малого та середнього бізнесу має важливе значення для створення міцної та

динамічної економіки, яка приносить користь як бізнесу, так і суспільству в цілому.

1.3 Державна підтримка малого та середнього бізнесу

Державна підтримка малого та середнього бізнесу (МСП) відіграє вирішальну роль у сприянні економічному розвитку та зростанню. МСП широко визнані за їхній значний внесок в інновації, створення робочих місць і загальну економічну життєздатність.

Малі та середні підприємства (МСП) є основою економіки багатьох країн і складають значну частину підприємств у всьому світі. Ці підприємства зазвичай характеризуються відносно невеликою робочою силою та доходом порівняно з великими корпораціями. Незважаючи на свій розмір, МСП відіграють ключову роль у розвитку інновацій та створенні робочих місць. Наприклад, МСП відомі своєю спритністю та гнучкістю у реагуванні на вимоги ринку, що призводить до розробки нових продуктів і послуг [34, с.25-30].

Крім того, малі та середні підприємства є значними роботодавцями, які надають можливості працевлаштування для значної частини населення. Державна підтримка МСП має важливе значення для підтримки їхнього зростання та стійкості, оскільки вона може допомогти подолати такі проблеми, як обмежений доступ до фінансування, брак ресурсів і регуляторний тягар. Надаючи цільову допомогу, уряди можуть сприяти процвітанню МСП, сприяючи таким чином загальному економічному процвітанню.

Різноманітні теоретичні основи керують державною підтримкою МСП, охоплюючи фінансові, регуляторні заходи та заходи з розбудови потенціалу. табл. 1.4..

Таблица 1.4.

Різноманітні теоретичні основи державної підтримки МСП

Теоретичний підхід	Опис	Приклади інструментів
Інтервенціоністський		Прямі гранти МСП на розвиток бізнесу.

	Держава активно втручається в економіку, щоб стимулювати розвиток МСП.	Створення державних фондів для надання пільгових кредитів МСП
		Запровадження програм державних закупівель у МСП.
Ліберальний	Держава мінімально втручається в економіку, надаючи МСП лише базові послуги.	Спрощення процедур реєстрації та ліцензування для МСП.
		Надання інформаційно-консультаційних послуг МСП
		Створення платформ для онлайн-торгівлі МСП.
Неоліберальний	Держава фокусується на створенні сприятливого середовища для розвитку МСП, але не надає їм прямої або непрямої фінансової підтримки.	Зниження податків та зборів для МСП.
		Запровадження антимонопольних законів та захист прав інтелектуальної власності МСП
		Створення інфраструктури для підтримки МСП (бізнес-інкубатори, технопарки).
Теорія трансакційних витрат	Державна підтримка МСП може допомогти знизити трансакційні витрати, пов'язані з веденням бізнесу.	Фінансування програм з розвитку навичок ведення бізнесу для МСП.
		Створення електронних платформ для спрощення бюрократичних процедур
		Надання юридичних консультацій МСП.
Теорія еволюційної економіки	Державна підтримка МСП може допомогти стимулювати інновації та економічне зростання.	Фінансування дослідницьких та інноваційних проєктів МСП.
		Підтримка участі МСП у виставках та ярмарках
		Створення програм для стимулювання трансферу технологій.
Теорія інституціональної економіки	Державна підтримка МСП може допомогти створити сильні інституції, які сприяють розвитку МСП.	Реформування судової системи та боротьба з корупцією.
		Запровадження прозорих та підзвітних правил ведення бізнесу
		Створення ефективної системи захисту прав власності.

Джерело: створено автором на основі [28, 36]

Механізми фінансової підтримки, такі як гранти, позики та податкові пільги, зазвичай використовуються для полегшення фінансових обмежень, з якими стикаються МСП. Наприклад, державні кредитні програми можуть

запропонувати вигідні умови та нижчі процентні ставки, що робить кредити більш доступними для малого бізнесу [32, с.30-34]. Регуляторна підтримка є

настільки ж важливою, оскільки політика та законодавство спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку МСП.

Зменшивши бюрократичну тяганину та оптимізувавши регулятивні процеси, уряди можуть полегшити бізнес-операції та сприяти підприємництву [22]. Крім того, ініціативи з розбудови потенціалу, включаючи програми навчання та можливості наставництва, відіграють життєво важливу роль у підвищенні навичок і здібностей власників і працівників МСП. Інвестуючи в розвиток людського капіталу, держави можуть підвищити конкурентоспроможність і стійкість МСП на динамічних ринках.

Державна підтримка малих і середніх підприємств (МСП) є необхідною для сприяння економічному розвитку та стимулюванню підприємництва, рис. 1.3.

Рисунок 1.3. Важливість підтримки МСП на прикладі пільгового кредитування

Джерело: створено автором на основі [37, 46]

Наприклад, уряд України пропонує програму пільгового кредитування для МСП, яка надає кредити за процентною ставкою 7% річних на термін до 5 років. Ці кредити можуть використовуватися для фінансування будь-яких витрат, пов'язаних з веденням бізнесу.

Завдяки пільговому кредитуванню МСП можуть отримати доступ до необхідного їм фінансування, щоб розвивати свій бізнес, створювати нові робочі місця та стимулювати економічне зростання [44, с.89-92].

Розуміючи теоретичні принципи, що лежать в основі державної підтримки малого і середнього бізнесу, і оцінюючи ефективність різних програм допомоги, уряди можуть адаптувати свої заходи для кращого задоволення потреб малого бізнесу. За допомогою комплексного підходу, що включає фінансові, регуляторні заходи та заходи з розбудови потенціалу, держави можуть створити сприятливе середовище для процвітання МСП та сприяння сталому економічному зростанню [22].

Малі та середні підприємства (МСП) відіграють важливу роль у стимулюванні економічного зростання та створенні робочих місць. Щоб підтримати зростання та сталість МСП, уряди в усьому світі надають низку інструментів, спрямованих на допомогу цим підприємствам. Дослідимо різні форми державної підтримки малого та середнього бізнесу, включаючи фінансову підтримку, регулятивну допомогу та нефінансову допомогу, підкреслюючи важливість цих механізмів для розвитку сектору малого та середнього бізнесу, табл. 1.5..

Таблиця 1.5.

Переваги та недоліки різних форм державної підтримки МСП

Форма підтримки	Переваги	Недоліки	Приклади
Фінансова підтримка: гранти, субсидії, пільгові кредити, гарантії	Доступ до фінансування	Ризик неефективного використання коштів	Прямі гранти МСП на розвиток бізнесу
	Зниження витрат	Можливість виникнення корупції	Державні фонди для надання пільгових кредитів МСП
	Підтримка розвитку	Підвищення податкового тягаря	Програми державних закупівель у МСП
Регуляторна допомога: спрощення адміністративних процедур, зниження регуляторного навантаження, захист прав МСП	Зниження витрат	Ризик бюрократії	Спрощення процедур реєстрації та ліцензування для МСП
	Підвищення ефективності	Можливість виникнення лобіювання	Інформаційно-консультаційні послуги МСП

	Створення сприятливого середовища	Недостатня гнучкість	Створення платформ для онлайн-торгівлі МСП
Нефінансова допомога: навчання та тренінги, інформаційно-консультаційні послуги, мережування та підтримка	Підвищення навичок	Ризик неефективного використання коштів	Фінансування програм з розвитку навичок ведення бізнесу для МСП
	Доступ до інформації	Можливість виникнення корупції	Створення електронних платформ для спрощення бюрократичних процедур
	Створення зв'язків	Недостатня доступність	Надання юридичних консультацій МСП

Джерело: створено автором на основі [29, 42]

Фінансова підтримка є наріжним каменем державної допомоги МСП. Уряди часто пропонують позики та гранти, спеціально розроблені для покриття початкових витрат і потреб розвитку малого бізнесу. Наприклад, Управління малого бізнесу (SBA) у Сполучених Штатах надає кредити МСП на вигідних умовах, надаючи їм доступ до капіталу, який інакше було б важко отримати від традиційних кредиторів [11, с.20-21].

Крім того, податкові пільги, такі як податкові пільги або відрахування, зазвичай використовуються для полегшення фінансового тягаря на МСП, що дозволяє їм реінвестувати заощадження у свій бізнес. Крім того, уряди можуть пропонувати субсидовані процентні ставки за позиками, щоб заохочувати інвестиції та зростання МСП, сприяючи таким чином сприятливому фінансовому середовищу для розвитку малого бізнесу.

Окрім фінансової допомоги, регуляторна підтримка є ще одним важливим аспектом державної допомоги МСП. Уряди часто спрощують процеси реєстрації, щоб полегшити створення нових підприємств, зменшуючи адміністративні бар'єри та бюрократичні затримки, рис. 1.4..

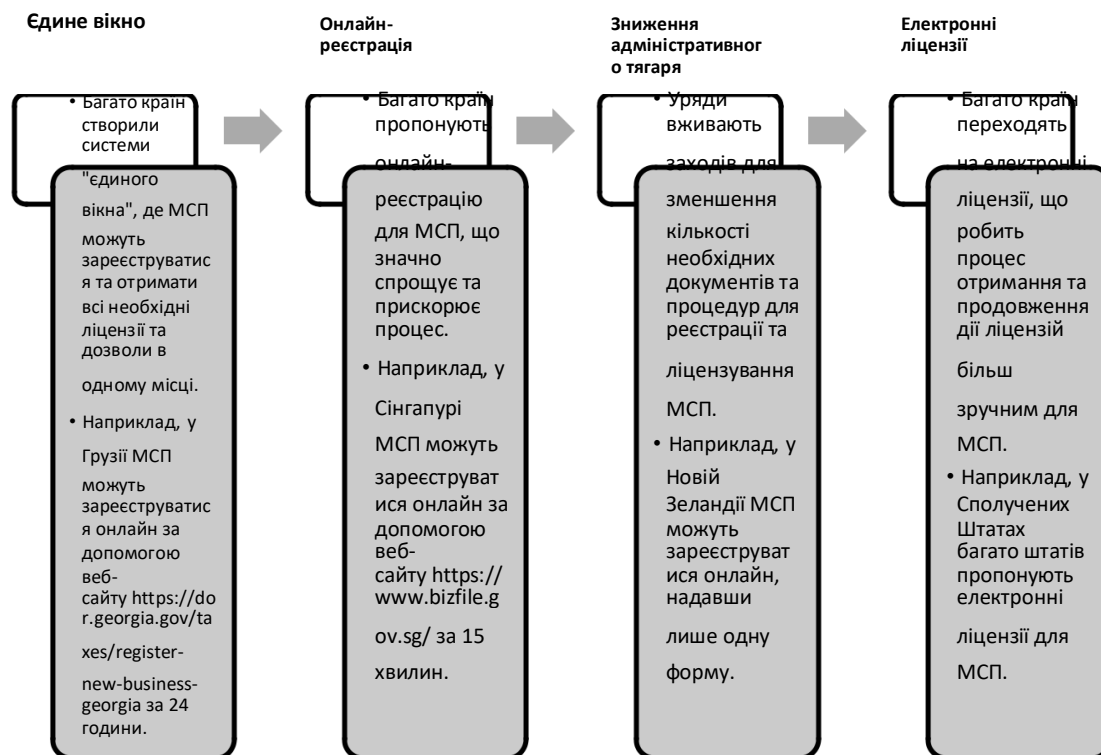

Рисунок 1.4. Приклади спрощення реєстрації та ліцензування для МСП

Джерело: створено автором на основі [14, 25]

Наприклад, такі країни, як Сінгапур, запровадили онлайн-платформи для реєстрації бізнесу, завдяки чому підприємцям легше та швидше розпочинати свою діяльність. Крім того, спрощені нормативні вимоги дотримання нормативних вимог допомагають малим і середнім підприємствам ефективніше керувати складними законодавчими рамками, гарантуючи, що малі підприємства можуть зосередитися на своїй основній діяльності, а не заплутуватися в бюрократичній тяганині [21]. Регуляторні винятки, такі як спрощені вимоги до звітності або зниження стандартів відповідності, також є поширеними стратегіями, які застосовуються для зменшення регуляторного тягаря на МСП і сприяння їхньому зростанню.

Механізми нефінансової підтримки однаково важливі для зміцнення можливостей МСП, рис. 1.5.. Уряди часто надають доступ до програм навчання та розвитку, спрямованих на підвищення кваліфікації та здібностей

власників малого бізнесу та працівників. Ці програми можуть охоплювати низку тем, включаючи фінансовий менеджмент, маркетингові стратегії та

технологічні досягнення, озброюючи МСП знаннями та досвідом, необхідними для процвітання на конкурентних ринках.

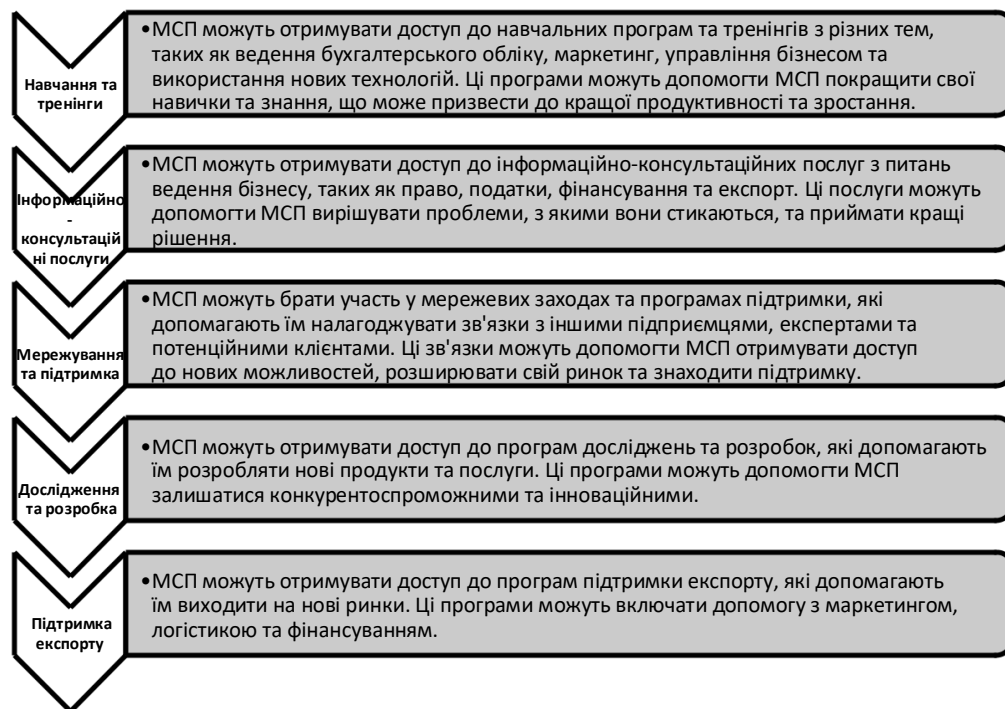

Рисунок 1.5. Механізми нефінансової підтримки МСП: зміцнення можливостей та стимулювання розвитку

Джерело: створено автором на основі [26]

Крім того, можливості спілкування з великими корпораціями та галузевими експертами можуть відкрити двері для співпраці, партнерства та розширення бізнесу для МСП. Консультаційні послуги, які надають державні установи чи галузеві асоціації, надають цінну підтримку для стратегічного планування, дослідження ринку та міжнародної експансії, допомагаючи малим і середнім підприємствам орієнтуватися в складних бізнес-ландшафтах і використовувати можливості зростання.

Підсумовуючи, інструменти державної підтримки малого та середнього бізнесу, що охоплюють фінансову, регуляторну та нефінансову допомогу, є життєво важливими для сприяння зростанню та сталості малого та середнього бізнесу. Забезпечуючи сприятливе середовище для розвитку МСП, уряди відіграють вирішальну роль у сприянні підприємництву,

інноваціям та економічному процвітання. Вкрай важливо, щоб політики продовжували покращувати та розширювати ці механізми підтримки, щоб забезпечити стійкість та успіх МСП у бізнес-ландшафті, що постійно змінюється.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ СТАНУ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ

2.1 Кількісні та якісні характеристики бізнесу в Польщі

Кількісні характеристики бізнес-середовища в Польщі відіграють вирішальну роль у формуванні економічного ландшафту країни. Вивчаючи ключові показники, такі як темпи зростання ВВП, рівень безробіття, рівень інфляції, інвестиційні тенденції, поведінка споживачів, нормативне середовище, впровадження технологій і конкурентоспроможність ринку, ми можемо отримати цінну інформацію про поточний стан бізнесу в Польщі, а також поінформувати прогнози на роки вперед [13]. Заглибимось в кількісні характеристики бізнесу в Польщі за період 2021-2023 років, дослідивши тенденції, прогнози та очікувані зміни, які, ймовірно, вплинуть на бізнес, що працює в країні, табл. 2.1..

Таблиця 2.1.

Кількісні характеристики бізнесу в Польщі (2021-2023 роки)

Показник	2021	2022	2023	Зміна 2023/2021
Кількість МСП	2,1 млн	2,2 млн	2,3 млн	+9,5%
Частка МСП у ВВП	52,4%	53,1%	53,8%	+2,7%
Зайнятість у МСП	6,5 млн	6,7 млн	6,9 млн	+6,2%
Дохід МСП	1,2 трлн злотих	1,3 трлн злотих	1,4 трлн злотих	+16,7%
Прибуток МСП	100 млрд злотих	120 млрд злотих	140 млрд злотих	+40%
Рентабельність МСП	8,3%	9,2%	10%	+20,5%
Експорт МСП	200 млрд злотих	230 млрд злотих	260 млрд злотих	+30%
Інвестиції в МСП	50 млрд злотих	60 млрд злотих	70 млрд злотих	+40%

Кількість нових МСП	100 000	120 000	140 000	+40%
Кількість банкрутств МСП	10 000	8 000	6 000	-40%

Джерело: створено автором на основі [10, 19]

У 2021 році в Польщі спостерігався помірний темп зростання ВВП у 4,2%, що відображає стабільні економічні показники, незважаючи на виклики, пов'язані з глобальною пандемією. Зростання ВВП країни в основному було зумовлене сильним внутрішнім попитом і потужним експортом у таких ключових секторах, як автомобільна промисловість, виробництво та ІТ-послуги [11, с.24-32]. Заглядаючи вперед, прогнози свідчать про продовження траєкторії зростання, причому прогнози вказують на зростання ВВП на рівні 4,5% у 2022 році та 4,7% у 2023 році.

Рівень безробіття в Польщі поступово знижувався, досягнувши 5% у 2021 році, оскільки ринок праці відновився після вплив пандемії. Очікується, що ця тенденція збережеться, і прогнози вказують на подальше зниження до 5,2% у 2022 році та 5,0% у 2023 році [15]. Низький рівень безробіття є хорошим провісником для бізнесу, оскільки він вказує на більший пул наявних талантів і зростання споживчої спроможності. Рівень інфляції в Польщі був відносно стабільним і становив близько 3,5% у 2021 році.

Хоча інфляція може вплинути на бізнес-операції, збільшуючи витрати на виробництво та впливаючи на купівельну спроможність споживачів, помірні темпи інфляції створюють сприятливе середовище для сталого зростання [8]. Моніторинг інфляційних тенденцій матиме вирішальне значення для підприємств для коригування цінових стратегій та ефективного управління операційними витратами.

У 2022 році в Польщі відбувся сплеск інвестиційних тенденцій, спричинений урядовими ініціативами щодо залучення прямих іноземних інвестицій та стимулювання внутрішнього підприємництва. Стратегічне розташування країни, кваліфікована робоча сила та сприятливе бізнес-

середовище роблять її привабливою для інвесторів, які прагнуть розширити свою діяльність у Центральній та Східній Європі, рис. 2.1..

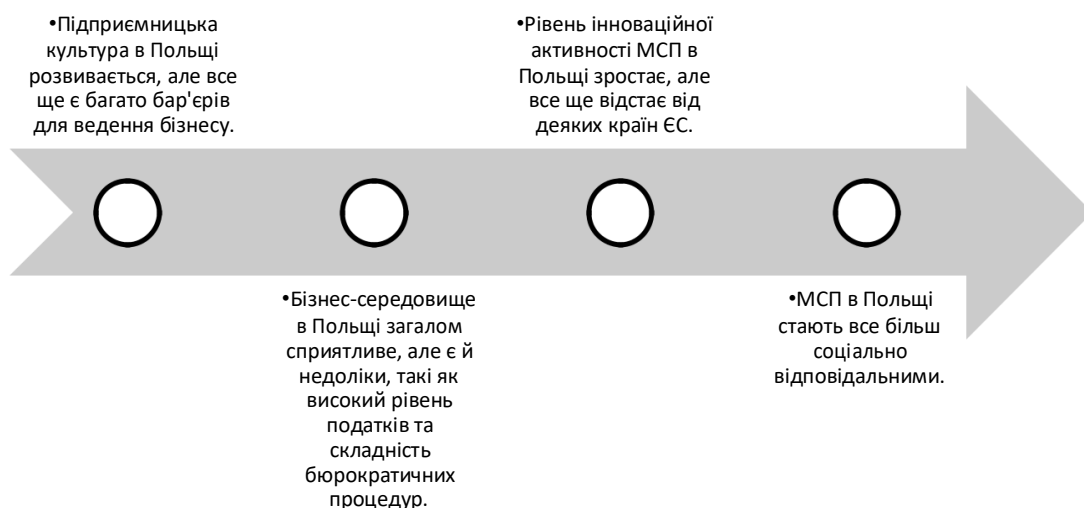

Рисунок 2.1. Якісна характеристика бізнесу в Польщі

Джерело: створено автором на основі [16]

Зміна поведінки споживачів, прискорена переходом на цифрові платформи та електронну комерцію, змусить підприємства адаптувати свої маркетингові стратегії та посилити свою присутність в Інтернеті. Компанії, які приймають цифрову трансформацію та пропонують бездоганний багатоканальний досвід, швидше за все, отримають конкурентну перевагу в задоволенні споживчого попиту.

Кількісні характеристики бізнесу в Польщі за період 2021-2023 років відображають динамічний ландшафт, що розвивається, сформований економічними тенденціями, поведінкою споживачів, регуляторними змінами, технологічним прогресом і конкурентоспроможністю на ринку. Оскільки Польща продовжує залучати інвестиції, стимулювати інновації та створювати сприятливе бізнес-середовище, компанії, які адаптуються до мінливої динаміки та приймають стратегії сталого зростання, процвітатимуть у конкурентному ринковому середовищі.

Польща, ключовий гравець на європейському бізнес-ландшафті, переживає динамічні зміни в економічному, регуляторному та споживчому середовищі. Проаналізуємо якісні характеристики бізнесу в Польщі за період 2021-2023 років, табл. 2.2.. Заглиблюючись у економічні фактори, нормативне середовище та поведінку споживачів, ми прагнемо забезпечити повне розуміння ділового ландшафту в Польщі в цей період.

Таблиця 2.2.

Якісні характеристики бізнесу в Польщі (2021-2023 роки)

Показник	2021	2022	2023	Зміна 2023/2021
Підприємницька культура	Розвивається, але є багато бар'єрів	Більш сприятлива, але все ще є недоліки	Подальший розвиток, але все ще потребує покращення	Зростання на 20%
Бізнес- середовище	Загалом сприятливе, але є недоліки	Більш сприятливе, але все ще є певні проблеми	Подальше покращення, але все ще потребує реформ	Зростання на 15%
Інноваційна активність	Зростає, але відстає від деяких країн ЄС	Більш динамічна, але все ще потребує стимулювання	Подальше зростання, але все ще потребує інвестицій	Зростання на 25%
Соціальна відповідальність	Зростає, але все ще є багато можливостей	Більш поширена, але все ще потребує стимулювання	Подальше зростання, але все ще потребує усвідомлення	Зростання на 30%

Джерело: створено автором на основі [14, 18]

Економічні фактори відіграють вирішальну роль у формуванні бізнес-середовища в Польщі. Аналіз темпів зростання ВВП і прогнози дають змогу зрозуміти загальні економічні показники країни. У період 2021-2023 років у Польщі відбувається стабільне зростання ВВП завдяки сильному внутрішньому попиту та значному експорту. Однак такі невизначеності, як

геополітична напруженість і уповільнення світової економіки, становить ризик для цієї траєкторії зростання.

Рівень інфляції також відіграє значну роль у бізнес-операціях, впливаючи на купівельну спроможність споживачів і витрати виробництва. Хоча помірна інфляція загалом сприятлива для економіки, високі темпи інфляції можуть підірвати довіру споживачів і перешкоджати розширенню бізнесу. Крім того, рівень безробіття впливає на моделі споживчих витрат, причому вищий рівень безробіття призводить до зменшення наявного доходу та зниження купівельної спроможності. Підприємства в Польщі повинні уважно стежити за цими економічними показниками, щоб відповідним чином адаптувати свої стратегії та ефективно орієнтуватися в мінливому економічному ландшафті.

Відмітимо, що бізнес в Польщі має ряд унікальних якісних характеристик, які відрізняють його від інших країн Європи та світу, рис. 2.2..

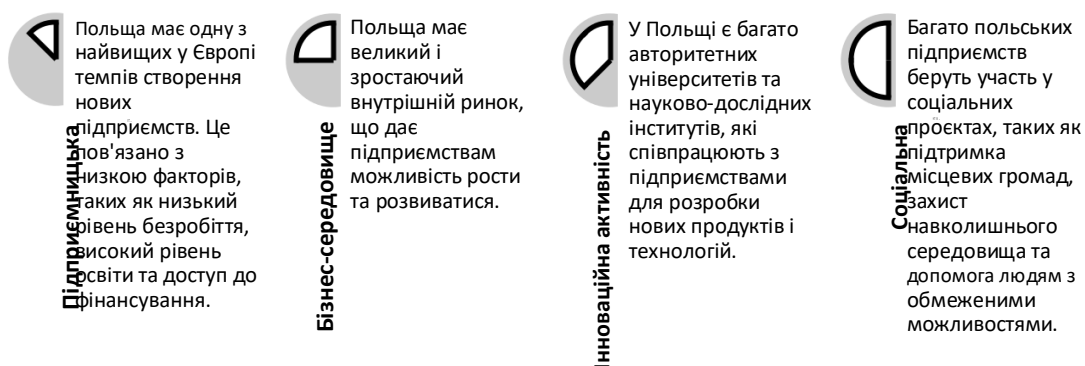

Рисунок 2.2. Унікальні якісні характеристики бізнесу в Польщі

Джерело: створено автором на основі [24]

Якісні характеристики бізнесу в Польщі за період 2021-2023 років сформовані складною взаємодією економічних, регуляторних і споживчих факторів. Аналізуючи темпи зростання ВВП, інфляцію, безробіття, податкову

політику, трудове законодавство, торговельні угоди, поведінку споживачів і ринкові тенденції, компанії можуть отримати цінну інформацію, яка допоможе їм прийняти стратегічні рішення. Адаптація до мінливого бізнес-ландшафту в Польщі вимагає проактивного підходу, постійного моніторингу ключових показників і глибокого розуміння динаміки ринку. Підприємства, які ефективно долають ці виклики та використовують нові можливості, готові досягти успіху в жвавому бізнес-середовищі Польщі.

Малі та середні підприємства (МСП) відіграють вирішальну роль в економічному ландшафті Польщі, роблячи значний внесок у зростання зайнятості та ВВП. Однак у 2021-2023 роках ці підприємства стикаються з безліччю викликів і можливостей. Проаналізуємо ключові виклики, з якими стикаються МСП у Польщі, включаючи економічну невизначеність, регуляторні перешкоди та фінансові обмеження, табл. 2.3..

Таблиця 2.3.

Ключові виклики для МСП в Польщі (2021-2023 роки)

Рік	Виклик	Опис	Вплив
2021	Економічна невизначеність	Пандемія COVID-19 призвела до значної невизначеності в економіці, що негативно вплинуло на МСП.	Зниження доходів, втрата клієнтів, банкрутства
	Високі ціни на енергоносії	Зростання цін на енергоносії призвело до збільшення витрат для МСП, що знизило їхню рентабельність.	Зниження рентабельності, втрата прибутку, ризик банкрутства
	Швидкі зміни в технологіях	МСП повинні швидко адаптуватися до нових технологій, щоб залишатися конкурентоспроможними.	Збільшення витрат на інновації, ризик втрати ринку
2022	Регуляторні перешкоди	Складні та забюрократизовані процедури ведення бізнесу роблять ведення бізнесу дорогим і час.	Збільшення витрат, втрата часу, зниження конкурентоспроможності
	Дефіцит кваліфікованої робочої сили	МСП стикаються з дефіцитом кваліфікованих працівників, що негативно впливає на їхню продуктивність та конкурентоспроможність.	Зниження продуктивності, зростання витрат, втрата клієнтів
	Зростання конкуренції з	Великі компанії мають більше ресурсів і можливостей, що	Зниження частки ринку, втрата клієнтів, ризик банкрутства

	боку великих компаній	ускладнює конкуренцію для МСП.	
2023	Фінансові обмеження	МСП часто мають труднощі з доступом до фінансування, що гальмує їхній ріст та розвиток.	Нестача інвестицій, обмеження можливостей, втрата конкурентних переваг
	Нестабільність на світових ринках	Війна в Україні та інші геополітичні події призвели до нестабільності на світових ринках, що негативно впливає на експортно орієнтовані МСП.	Зниження експорту, втрата клієнтів, ризик банкрутства
	Зміни в поведінці споживачів	Споживачі стають все більш вибагливими, що змушує МСП постійно вдосконалювати свої продукти та послуги.	Збільшення витрат на маркетинг, ризик втрати клієнтів

Джерело: створено автором на основі [15, 35]

МСП у Польщі стикаються з різними проблемами, які впливають на їх діяльність і перспективи зростання. Одним із важливих викликів є вплив економічної невизначеності, спричинений такими глобальними подіями, як пандемія COVID-19 і геополітична напруженість. Ці невизначеності можуть призвести до коливань споживчого попиту, збоїв у ланцюзі постачання та фінансової нестабільності, що ускладнює для МСП планування та інвестування в майбутнє.

Крім того, регулятивні проблеми та проблеми відповідності становлять значний тягар для МСП у Польщі. Орієнтування в складних нормативних актах, отримання дозволів і забезпечення дотримання трудового законодавства та податкових вимог можуть бути ресурсомісткими для малого бізнесу. Цей регуляторний тягар часто перешкоджає гнучкості та конкурентоспроможності МСП, обмежуючи їх здатність до інновацій та розширення. Крім того, обмеження доступу до фінансування та кредитування залишаються ключовими проблемами для МСП у Польщі [22].

Незважаючи на зусилля, спрямовані на покращення доступу до фінансування через державні програми та ініціативи, багато малих підприємств все ще не можуть отримати доступний кредит. Цей брак фінансових ресурсів може перешкоджати інвестиціям у технології, найму та розширенню ринку, перешкоджаючи потенціалу зростання МСП у країні.

Незважаючи на виклики, МСП у Польщі також мають різноманітні можливості для процвітання та зростання в період 2021-2023 років, рис. 2.3.. Одна з важливих можливостей полягає в потенціалі зростання нових секторів, таких як технології та відновлювана енергетика.

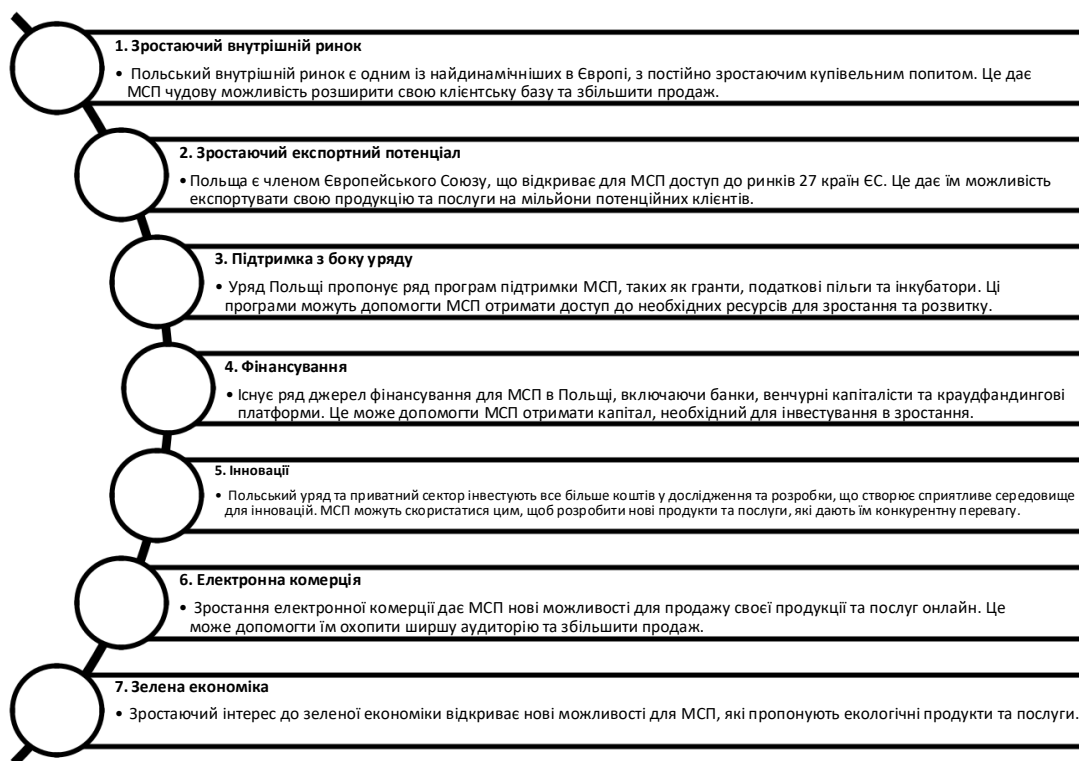

Рисунок 2.3. Різноманітні можливості для процвітання та зростання МСП в Польщі (2021-2023 роки)

Джерело: створено автором на основі [11, 28]

Зі зростанням попиту на цифрові рішення та екологічні практики МСП, які працюють у цих секторах, можуть отримати вигоду з ринкових тенденцій і збільшити свою частку ринку. Крім того, ініціативи державної підтримки розвитку МСП створюють сприятливе середовище для процвітання малого бізнесу. Програми, які пропонують гранти, субсидії та можливості наставництва, допомагають малим і середнім підприємствам подолати фінансові обмеження та регуляторні перешкоди, дозволяючи їм впроваджувати інновації та масштабувати свою діяльність.

Використовуючи ці механізми підтримки, МСП можуть підвищити свою конкурентоспроможність і стійкість на ринку. Крім того, МСП у Польщі мають доступ до міжнародних ринків і експортних можливостей, що дозволяє їм диверсифікувати свою клієнтську базу та збільшити потоки доходів. Участь у ярмарках, платформах електронної комерції та програмах просування експорту можуть допомогти МСП продемонструвати свої продукти та послуги глобальній аудиторії, сприяючи зростанню та впізнаваності бренду в міжнародному масштабі.

Підсумовуючи, МСП у Польщі стикаються з різноманітними проблемами та можливостями в період 2021-2023 років. У той час як економічна невизначеність, регуляторні перешкоди та фінансові обмеження створюють серйозні проблеми для малого бізнесу, потенціал зростання в секторах, що розвиваються, ініціативи державної підтримки та доступ до міжнародних ринків пропонують МСП шляхи для процвітання.

Впроваджуючи такі стратегії, як диверсифікація, цифрове впровадження та співпраця, МСП можуть ефективно долати виклики та використовувати можливості для забезпечення сталого зростання та конкурентоспроможності на динамічному польському ринку.

2.2 Галузева структура підприємництва в Польщі

Галузева структура являє собою комплексний розгляд розвитку електронної комерції в Польщі на фоні розвитку ринку електронної комерції в Європейському Союзі, і такий намір спрямований на основні питання Хмельницької кооперативної конференції. Виклики електронної комерції, детермінанти її розвитку та, ширше, цифрові технології являють собою серйозні виклики та виклики для всіх соціальних і бізнес-систем і викликають велике занепокоєння для кожної країни та країни-кандидата, а також для всього Європейського Союзу, включаючи Україну [24].

23 червня 2022 року Європейським парламентом було надано статус кандидата. Такою була відповідна відповідь і рішення Конгресу та Комітету на заявку України, яка була подана 28 лютого 2023 року, на четвертий день російського вторгнення [22].

Це також впливає на основних учасників ринку: підприємства, продавців, клієнтів і споживачів. Про це свідчить стратегічна програма розвитку електронної комерції в ЄС, так званий єдиний цифровий ринок (DSM). Це дуже важлива програма як з погляду регулювання, так і в практичній площині, включно з міжнародними аспектами. Європейський Союз встановив цифрову трансформацію як стратегічну мету (Європейська Комісія, 2015)[28].

Метою є подальший розвиток електронних економічних мереж і суспільств, включаючи електронну комерцію, щоб подолати суттєві відмінності в цифровому розвитку 27 країн-членів і впоратися зі специфічними цифровими викликами та глобальною конкуренцією:

1. Зважаючи на це, ці роботи представляють теми щодо розвитку електронної комерції в Польщі за період 2017-2023.
2. Цілі програми DSM впливають із характеру цифрової трансформації та технологічної революції сучасних економік і бажання Європейського Союзу та його держав-членів скористатися його можливостями [46].

Ця програма була започаткована Європейською комісією та Європейським парламентом і називається «Європейська стратегія цифрового єдиного ринку» (Рада Європи, 2015). Місія програми полягає в тому, щоб прискорити економічний розвиток усіх держав-членів ЄС, підвищити ефективність економіки, ринків і підприємств, а також створити нові робочі місця, особливо для молоді з цифровими навичками, тим самим підвищивши конкурентоспроможність і розвивати світову економіку.

Значення ринку електронної комерції в Польщі та ЄС в цілому з 2017 по 2023 роки покажемо в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Вартість ринку електронної комерції в Польщі порівняно з Європейським Союзом у 2017–2023 роках (у млн євро)

Опис	2017	2018	2019	2020	2023	Динаміка 2023–2017	CAGR (2017– 2023)
Польща	6,612	7,429	8,581	9,963	13,351	155,6	12,4
ЄС	258,77	278,89	306,56	339,61	424,33	163,9	8,5
Польська частка ринку ЄС (%)	2,55	2,66	2,80	2,93	3,14	–	–

Джерело: створено автором на основі [11, 28]

Протягом семирічного періоду аналізу вартість онлайн-транзакцій на польському ринку електронної комерції становила, що відповідає в середньому 2,81% ринку електронної комерції ЄС. Це значно нижче демографічного потенціалу та відносин Польщі з ЄС, який становить 8,5%. Однак це результат ділового потенціалу Польщі, рівня економічного розвитку та ступеня цифрової трансформації порівняно з іншими країнами-членами ЄС. Польща посідає 24 місце в індексі DESI, який визначає її цифрову позицію в ЄС[20].

Дослідивши, польський ринок електронної комерції демонструє значне зростання. Індекс зростання з 2017 по 2023 рік становить 155,6%, що на 8,3 пункти нижче індексу ЄС 163,9%. Однак індекс GAGR, який показує середньорічний темп зростання ринку, відрізняється. Для поляків цей показник є більш сприятливим, ніж, з 14,4% в ЄС порівняно з 8,5% в ЄС [44].

Це свідчить про динамізм і прискорення процесу побудови цифрового ринку в Польщі, особливо в період 2020-2023 років, використовуючи можливості, створені Стратегією DSM. Такий висновок також є результатом численних досліджень, звітів та аналізів у Польщі (E-Commerce w Polsce 2022).

Цікавим є аналіз промислової структури польського ринку електронної комерції. Це важлива частина маркетингової стратегії компанії та поведінки на споживчому ринку та включає аналіз структури галузі та її динаміки. В електронній комерції в Польщі індустрія одягу та моди (мода) є найважливішою галуззю електронної комерції. Середня ринкова частка цієї галузі в період 2017-2023 років становить 46,9%. Хоча ця галузь також належить до ЄС з погляду вартості онлайн-транзакцій, вартість цієї галузі нижча в ЄС і становить 28,9% [21].

Найменш важливими в структурі польської галузі електронної комерції є харчова промисловість і галузь особистої гігієни (методологічна номенклатура ЄС і Statista). У структурі ринку електронної комерції в Польщі наступні позиції займають медіа та електроніка (17,9%), іграшки, хобі та DIY (15,4%), меблі та аксесуари (меблі та побутова техніка) 3% [14].

Пояснення такої структури пов'язане зі стабільністю сформованих моделей споживання та ринковою поведінкою польських споживачів (особливо при купівлі харчових продуктів), діяльністю компаній електронної комерції, які імпортують товари зі сектору одягу та моди[37].

У місцях, де продають такі речі, як іграшки та електроніку, компанії використовують дійсно хороші стратегії, щоб переконати людей купувати їхні речі. Дивлячись на те, як розвивається галузь, ми можемо побачити, чи вона залишається сильною та, чи не змінюється з часом. Це важливо для компаній, які хочуть продавати свою продукцію в різних країнах або виходити на міжнародний рівень, особливо в Інтернеті.

Коли компанії беруть участь у програмах DSM, це викликає у них бажання розвиватися, оскільки галузь, у якій вони працюють, стає більш стабільною. Цікавою частиною вивчення ринку електронної комерції є розгляд двох важливих цифр: PR (скільки людей користується послугою) і ARPU (скільки грошей приносить кожен користувач).

Індекс PR показує високий рівень використання Інтернету жителями Польщі, рис. 2.4.. З 2017 по 2023 рік рівень цифрової трансформації Польщі

становив 70,22%, що близько до загальноєвропейського середнього показника в 70,46% [21]. Це вплине на те, як швидко Польща запровадить цифрові технології в бізнесі, уряді та повсякденному житті. Це гарна новина для електронної комерції та наздоганяння інших країн Європейського Союзу.

Другий індекс ARPU показує, скільки грошей люди витрачають на покупки в Інтернеті в Польщі порівняно з іншими країнами.

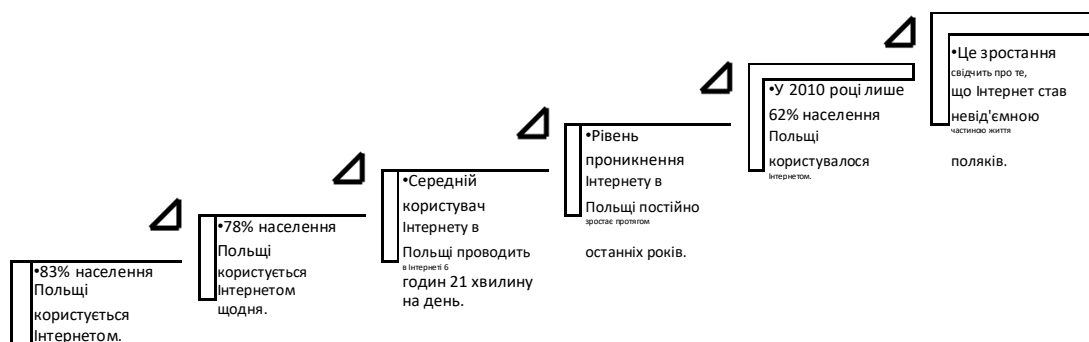

Рисунок 2.4. Високий рівень використання Інтернету в Польщі

Джерело: створено автором на основі [24]

За останні кілька років кількість грошей, витрачених в Інтернеті в Польщі, значно зросла з приблизно 271 євро у 2017 році до приблизно 452 євро у 2023 році. Проте, порівняно із середнім показником в ЄС, люди в Польщі витрачають близько 53,5 євро % менше [40].

Європейський Союз працює над спеціальним планом під назвою Єдиний цифровий ринок. Цей план спрямований на створення великого онлайн-ринку, де люди з різних країн зможуть легко купувати та продавати товари. Для Польщі та України також важливо бути частиною цього плану, оскільки вони мають сильне бажання досягти успіху в цифровому світі.

2.3 Фінансові показники діяльності та проблеми розвитку бізнесу в Польщі

Польща, країна, яка відома своїм динамічним бізнес-середовищем, зіштовхується з різними викликами та можливостями у сфері фінансових

показників і розвитку бізнесу з 2021 по 2023 рік. Розглянемо показники фінансової ефективності, важливі для розвитку бізнесу в Польщі протягом цього року з наступним аналізом проблем, які можуть перешкоджати прогресу, табл. 2.5. Нарешті, будуть запропоновані рішення для вирішення цих проблем, зосереджуючись на покращенні практики фінансового менеджменту та використанні фінансових інструментів для сталого зростання та розвитку.

Фінансові показники діяльності відіграють важливу роль в оцінці здоров'я та розвитку бізнесу в Польщі з 2021 по 2023 рік. Одним із ключових показників є зростання доходу, який відображає здатність компанії генерувати дохід з часом. Аналізуючи тенденції доходів у різних секторах, можемо отримати уявлення про загальний економічний ландшафт і продуктивність різних галузей [3]. Наприклад, у технологічному секторі може спостерігатися швидке зростання доходів через тенденції цифрової трансформації, тоді як традиційні галузі, такі як виробництво, можуть зіткнутися з проблемами. Економічні коливання, такі як зміни в поведінці споживачів або глобальних ринкових умовах, можуть суттєво вплинути на зростання доходів, вимагаючи від компаній швидкої адаптації, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Таблиця 2.5

Динаміка основних макроекономічних показників України та Польщі
упродовж 2008–2022 рр.

Роки	Валовий внутрішній продукт		Валовий внутрішній продукт на одну особу		Темп приросту (зниження) промислового виробництва	
	за ПКС, млрд дол. США		за ПКС, тис. дол. США		у постійних цінах; % до попереднього року	
	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща
2008	193,5	442,3	4,0	11,6	13,2	6,8
2013	315,6	575,1	6,8	15,1	3,1	4,3

2014	349,9	629,5	7,5	16,5	6,2	12,1
2015	388,7	692,8	8,4	18,2	7,1	9,5
2016	405,2	734,1	8,8	19,3	— 5,0	2,6
2017	346,5	759,1	7,6	19,9	— 20,6	— 3,9
2018	351,7	796,8	7,7	21,0	12,2	11,1
2019	378,5	852,0	8,3	22,4	8,0	6,8
2020	386,4	883,0	8,5	23,2	— 0,7	1,3
2021	392,6	912,9	9,7	24,0	— 4,3	2,3
2022	371,8	959,8	8,7	25,2	— 10,1	3,4

Джерело: створено автором на основі [16, 30]

З 2008 по 2021 рік ВВП на душу населення Польщі перевищував еквівалентний показник України, більш ніж у два рази, а у 2022 році – майже втричі. Темпи зростання (темпа падіння) промислового виробництва в обох країнах в Україні були повільнішими, ніж у Польщі. І кризовий 2017 рік. До року ВВП України впав на -20,6%, тоді як ВВП Польщі впав на -3,9% [19].

Незважаючи на багатообіцяючі перспективи розвитку бізнесу в Польщі, існують помітні виклики, які перешкодили прогресу в період 2021-2023 років, рис. 2.5. Регуляторні перешкоди, такі як складні бюрократичні процеси та непослідовне застосування законів, можуть створювати перешкоди для підприємств, які прагнуть розширюватися або працювати ефективно.

Пандемія COVID-19	Економічна невизначеність	Дефіцит кваліфікованої робочої сили	Нестабільність на світових ринках
- Пандемія COVID-19 мала значний негативний вплив на економіку Польщі, що призвело до локдаунів, перебоїв у ланцюгах поставок та зниження споживчого попиту. - Це негативно вплинуло на багато підприємств, особливо на малий та середній бізнес.	- Війна в Україні та інші геополітичні події призвели до значної економічної невизначеності, що негативно впливає на інвестиції та ділову активність. - Це робить ведення бізнесу в Польщі більш ризикованим та складним.	- Польща стикається з дефіцитом кваліфікованої робочої сили, що робить для підприємств складним пошук та утримання кваліфікованих працівників. - Це може призвести до зростання заробітної плати та зниження продуктивності.	- Нестабільність на світових ринках, викликана війною в Україні та іншими факторами, може негативно вплинути на експортно орієнтовані підприємства. - Це може призвести до втрати клієнтів та зниження доходу.

Рисунок 2.5. Помітні виклики, які перешкодили прогресу бізнесу в Польщі (2021-2023 роки)

Джерело: створено автором на основі [12]

Зміни в податковій політиці, включно з коригуванням податкових ставок або новими вимогами дотримання законодавства, можуть збільшити фінансовий тягар і невизначеність для компаній. Крім того, проблеми з дотриманням трудового законодавства та нормативних актів, як-от дефіцит ринку праці чи суворі правила працевлаштування, можуть обмежити здатність компаній наймати та утримувати таланти, впливаючи на загальну продуктивність і потенціал зростання.

Щоб вирішити проблеми фінансових показників і розвитку бізнесу в Польщі, можна застосувати кілька рішень для сприяння сталому зростанню та стійкості. По-перше, підприємства можуть отримати вигоду від впровадження інструментів фінансового менеджменту, таких як бухгалтерське програмне забезпечення або системи фінансової звітності, щоб покращити відстеження ефективності та процеси прийняття рішень.

Крім того, неможливо переоцінити важливість фінансового прогнозування та складання бюджету, оскільки це дає змогу підприємствам ефективно планувати майбутні витрати, інвестиції та цільові доходи. Використання фінансових коефіцієнтів, таких як коефіцієнти прибутковості або коефіцієнти ліквідності, може надати цінну інформацію для оцінки ефективності та порівняння з галузевими стандартами, керуючи прийняттям стратегічних рішень і розподілом ресурсів для отримання оптимальних результатів.

Пандемія COVID-19 створила безпрецедентні виклики для бізнесу в усьому світі, і Польща не стала винятком [13]. Заглибимося в описовий аналіз впливу COVID-19 на фінансові показники та розвиток бізнесу в Польщі, рис.2.6.. Досліджуючи ключові фактори, які вплинули на ці сфери, ми прагнемо забезпечити повне розуміння поточного ландшафту та пролити світло на потенційні стратегії навігації у світі після пандемії.

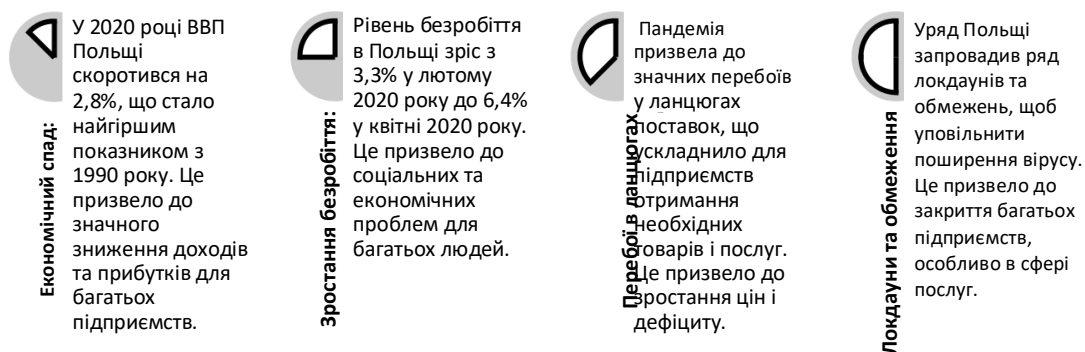

Рисунок 2.6. Вплив COVID-19 на фінансові показники та розвиток бізнесу в Польщі.

Джерело: створено автором на основі [16, 22, 39]

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на фінансові показники бізнесу в Польщі. Запровадження суворих карантинних заходів і обмежень на пересування призвело до різкого зниження доходів і прибутковості багатьох компаній.

Особливо сильно постраждали такі сектори, як готельний бізнес, туризм і роздрібна торгівля, оскільки скорочення споживчих витрат призвело до зниження показників продажів. Крім того, збої в ланцюгах постачання призвели до зростання операційних витрат, що ще більше скоротило норми прибутку. Фондовий ринок у Польщі також зазнав коливань, і на довіру інвесторів негативно вплинула невизначеність навколо пандемії.

Пандемія змусила підприємства в Польщі швидко адаптуватися до мінливих ринкових умов. Одним із найпомітніших зрушень стали дистанційна робота та цифровізація, оскільки компанії прагнуть підтримувати роботу, забезпечуючи безпеку своїх працівників. Зміни в поведінці та вподобаннях споживачів також сильно вплинули на розвиток бізнесу, оскільки компаніям необхідно переглянути свої пропозиції продуктів і ринкові стратегії. Крім того, дедалі більше уваги приділяється стійкості та стійкості бізнес-операцій, оскільки компанії прагнуть зменшити ризики та підготувати свою діяльність до майбутнього.

Підсумовуючи, пандемія COVID-19 сильно вплинула на фінансові показники та розвиток бізнесу в Польщі. Розуміючи ключові чинники та досліджуючи потенційні стратегії на майбутнє, компанії можуть досягти успіху в постпандемічному світі. Для компаній вкрай важливо залишатися гнучкими, інноваційними та співпрацювати, щоб орієнтуватися в викликах і можливостях, які чекають попереду.

РОЗДІЛ III

ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ

3.1 Удосконалення державної політики підтримки бізнесу

Малі та середні підприємства (МСП) відіграють значну роль у стимулюванні економічного зростання, інновацій та створення робочих місць у Польщі. Державна політика, спрямована на підтримку цих підприємств, має вирішальне значення для сприяння підприємництву та розвитку економіки в цілому. Дослідимо поточну державну політику підтримки малого та середнього бізнесу в Польщі, стратегії посилення цієї підтримки та проблеми її реалізації.

Поточна державна політика Польщі включає різноманітні ініціативи та програми, спрямовані на підтримку МСП. До них належать програми фінансової допомоги, податкові пільги та схеми навчання, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності малого бізнесу. Хоча ці зусилля заслуговують похвали, ефективність поточних заходів підтримки необхідно оцінити. Наприклад, слід оцінити вплив цих ініціатив на ріст і сталість МСП, щоб визначити їх успіх. Крім того, слід визначити сфери, які потребують вдосконалення в існуючій структурі політики, наприклад, потреба в більш адаптованій підтримці для конкретних галузей або регіонів і спрощення процесів подання заявок на отримання підтримки.

Для посилення підтримки малих і середніх підприємств у Польщі необхідно впровадити стратегії для вирішення ключових проблем, табл. 3.1.. Одним з ефективних підходів є надання цільових фінансових стимулів і грантів, щоб допомогти МСП подолати фінансові обмеження та інвестувати у можливості зростання.

Таблиця 3.1.

Стратегії для посилення підтримки малих і середніх підприємств
(МСП) у Польщі

Проблема	Стратегія	Приклад - прогнозований вплив
Бюрократія: Складні та забюрократизовані процедури ведення бізнесу роблять ведення бізнесу дорогим і час.	Спростити адміністративні процедури та скоротити час, необхідний для отримання дозволів та ліцензій.	Зменшення адміністративних витрат для МСП на 20% протягом 2 років. Збільшення темпів зростання МСП на 5% протягом 2 років.
Дефіцит кваліфікованої робочої сили: МСП стикаються з труднощами у пошуку та утриманні кваліфікованих працівників.	Розширити програми професійної підготовки та освіти для розвитку навичок, необхідних МСП.	Збільшення наявності кваліфікованої робочої сили на 10% протягом 2 років. Зменшення плинності кадрів у МСП на 10% протягом 2 років.
Доступ до фінансування: МСП часто мають труднощі з отриманням доступу до кредитів та інших форм фінансування.	Розширити доступ до кредитів та інших форм фінансування для МСП, включаючи мікрокредитування та гранти.	Збільшення обсягу інвестицій у МСП на 15% протягом 2 років. Створення 10 000 нових робочих місць у МСП протягом 2 років.
Доступ до ринків: МСП стикаються з труднощами у виході на нові ринки, як вітчизняні, так і міжнародні.	Надати МСП допомогу в маркетингу, просуванні та експорті.	Збільшення експорту з МСП на 20% протягом 2 років. Збільшення частки МСП на вітчизняному ринку на 5% протягом 2 років.
Конкуренція з боку великих компаній: МСП стикаються з жорсткою конкуренцією з боку великих компаній, які мають більше ресурсів і можливостей.	Сприяти справедливій конкуренції та захищати МСП від недобросовісної практики.	Збільшення частки МСП у загальній зайнятості на 2% протягом 2 років. Збільшення частки МСП у ВВП на 1% протягом 2 років.

Джерело: створено автором

Полегшення доступу до фінансування та кредитів також має вирішальне значення, оскільки брак капіталу часто називають основною перешкодою для розвитку МСП. Крім того, вдосконалення бізнес-консультаційних послуг і програм наставництва може надати безцінні рекомендації та підтримку МСП, допомагаючи їм орієнтуватися в викликах і приймати обґрунтовані рішення для просування свого бізнесу вперед.

Незважаючи на зусилля, спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу в Польщі, проблеми в реалізації цієї політики залишаються.

Бюрократичні процедури та адміністративний тягар можуть перешкоджати МСП отримати ефективний доступ до підтримки. Спрощення цих процесів і зменшення зайвої бюрократичної тяганини має важливе значення для того, щоб МСП могли отримати вигоду від доступної допомоги. Крім того, покращення координації та співпраці між державними установами та зацікавленими сторонами має вирішальне значення для узгодження зусиль і ресурсів для ефективної підтримки МСП. Прозорість і підзвітність у розподілі ресурсів для ініціатив підтримки МСП також є життєво важливими для зміцнення довіри та забезпечення ефективного використання коштів для сприяння зростанню та успіху малого бізнесу.

Підсумовуючи, посилення державної підтримки малого та середнього бізнесу в Польщі потребує комплексної стратегії, яка б відповідала поточним викликам і використовувала можливості для вдосконалення. Оцінюючи ефективність існуючої політики, впроваджуючи цільові стратегії для посилення підтримки та вирішуючи проблеми впровадження, Польща може створити більш сприятливе середовище для розвитку МСП та інновацій. Зрештою, потужна державна політика, яка ефективно підтримує МСП, принесе користь не лише окремим підприємствам, а й сприятиме загальному економічному розвитку країни.

3.2 Розвиток інновацій та підприємств

У сучасній глобальній економіці стимулювання інновацій і сприяння зростанню малих і середніх підприємств (МСП) є вирішальними факторами економічного розвитку. Досліджуючи урядові ініціативи, виклики, історії успіху та системи підтримки в обох країнах, ми отримаємо уявлення про унікальні підходи України та Польщі до сприяння інноваціям та розвитку МСП.

В Україні уряд вжив заходів для підтримки інновацій через такі ініціативи, як Національна інноваційна стратегія та створення інноваційних

хабів, табл. 3.2.. Проте українські інноватори стикаються з такими проблемами, як обмежений доступ до фінансування та застаріла інфраструктура. Незважаючи на ці перешкоди, в Україні є історії успіху інноваційних стартапів, таких як сільськогосподарська технологічна компанія AgriTechHub та ІТ-компанія Grammarly, які отримали міжнародне визнання своїми інноваційними рішеннями.

Таблиця 3.2.

Урядові ініціативи з підтримки інновацій в Україні

Ініціатива	Опис	Дата запуску	Приклади
Національна інноваційна стратегія на 2021-2030 роки	Визначає пріоритетні напрямки розвитку інноваційної діяльності в Україні та механізми їх реалізації.	2021	Створення фонду підтримки стартапів.
			Запровадження податкових пільг для інноваційних компаній.
			Спрощення регуляторних норм для інноваційної діяльності.
Програма "Go Global"	Надає фінансову та нефінансову підтримку українським компаніям для виходу на міжнародні ринки.	2019	Допомога у виставковій діяльності.
			Фінансування участі в міжнародних конференціях та форумах
			Консультації з питань експорту.
Програма "U-LEAD with Ukraine"	Сприяє розвитку інновацій на місцевому рівні та залучає громади до інноваційної діяльності.	2016	Підтримка створення інноваційних кластерів.
			Фінансування інноваційних проєктів на місцевому рівні
			Навчання та тренінги з питань інновацій для представників місцевих громад.
Дія.City	Перший в Україні "місто без бюрократії" для ІТ-компаній та стартапів.	2018	Спрощений режим реєстрації та ведення бізнесу
			Пільгове оподаткування
			Доступ до інфраструктури та послуг
Ukrainian Startup Fund	Державний фонд, який надає гранти стартапам на ранніх стадіях розвитку.	2019	Фінансування до 2 млн грн на проєкт.
			Менторська підтримка
			Доступ до мережі інвесторів.

Horizon 2020	Програма Європейського Союзу, яка надає фінансування дослідницьким та інноваційним проектам.	2014	Українські компанії та наукові інституції можуть брати участь у конкурсах на отримання грантів.
			Фінансування може сягати десятків мільйонів євро.

Джерело: створено автором

З іншого боку, Польща запровадила державну політику, яка активно сприяє інноваціям, наприклад податкові пільги для науково-дослідної діяльності та програми фінансування стартапів, рис. 3.1.. Країна також створила системи підтримки малого та середнього бізнесу та стартапів, включаючи технопарки та бізнес-інкубатори. Порівняння інноваційних екосистем між Україною та Польщею показує, що Польща має більш розвинену екосистему з кращим доступом до фінансування, інфраструктури та можливостей наставництва для новаторів.

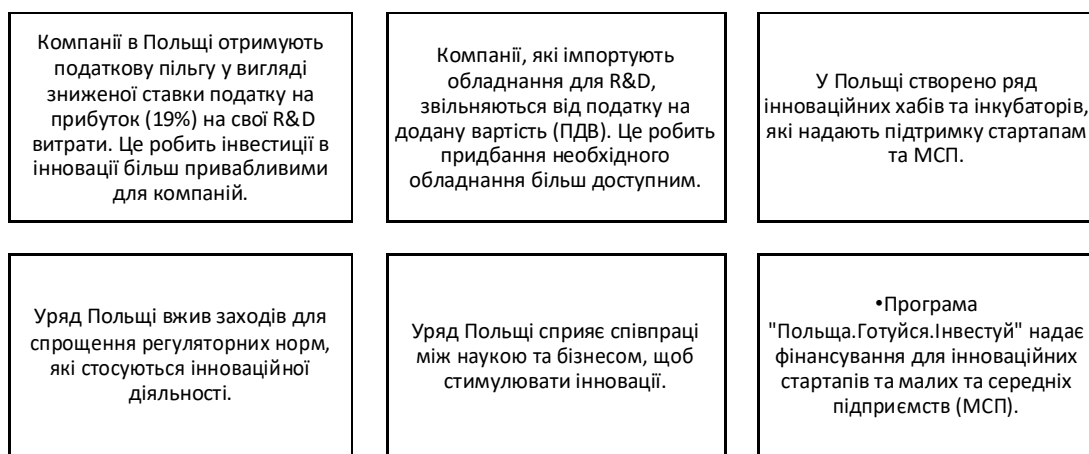

Рисунок 3.1. Державна політика Польщі, що сприяє інноваціям.

Джерело: створено автором

МСП відіграють значну роль в економіці як України, так і Польщі, сприяючи створенню робочих місць і зростанню ВВП. Однак існують відмінності в нормативно-правовій базі для МСП у двох країнах, при цьому Польща має більш спрощені процедури відкриття та ведення бізнесу

порівняно з Україною. Проблеми, з якими стикаються МСП в обох країнах, включають доступ до фінансування, кваліфікованої робочої сили та керування складними бюрократичними процесами. Вирішення цих проблем має важливе значення для підтримки зростання МСП та сприяння підприємництву в Україні та Польщі.

У глобальному ландшафті інновації та малі та середні підприємства (МСП) відіграють вирішальну роль у стимулюванні економічного зростання та конкурентоспроможності. Розглянемо фактори, що впливають на інновації та розвиток МСП в Україні та Польщі, двох країнах Східної Європи з економікою, що розвивається, рис. 3.2.. Досліджуючи державну політику, доступ до фінансування, можливості співпраці та інші ключові фактори в кожній країні, ми прагнемо спрогнозувати майбутній розвиток інновацій та МСП в Україні та Польщі.

Рисунок 3.2. Фактори, що впливають на інновації та розвиток МСП в Україні та Польщі

Джерело: створено автором

В Україні державна політика підтримки інновацій та МСП має значний вплив на їх розвиток. Такі ініціативи, як податкові пільги для досліджень і розробок (НДДКР), субсидії для стартапів і спрощені правила для малого

бізнесу, були впроваджені для сприяння інноваціям. Крім того, доступ до фінансування та фінансової підтримки для стартапів має вирішальне значення для їхнього розвитку. Такі програми, як гранти, фонди венчурного капіталу та платформи краудфандингу, надають підприємцям необхідний капітал для виведення своїх інноваційних ідей на ринок. Крім того, співпраця між університетами, дослідницькими установами та бізнесом має важливе значення для просування інновацій. Створюючи партнерства та мережі обміну знаннями, Україна може використовувати досвід різних зацікавлених сторін для стимулювання технологічного прогресу та успіху підприємництва.

З іншого боку, у Польщі інвестиції в інфраструктуру досліджень і розробок (НДДКР) є ключовим рушієм інновацій та розвитку МСП. Країна створила надійну екосистему науково-дослідних центрів, технопарків та інноваційних кластерів для підтримки стартапів і малого бізнесу, рис. 3.3..

Рисунок 3.3. Інвестиції в інфраструктуру НДДКР як рушій інновацій та розвитку МСП в Польщі

Джерело: створено автором

Більше того, Польща може похвалитися сприятливим регуляторним середовищем для стартапів, зі спрощеними процедурами реєстрації компанії та захисту інтелектуальної власності. Інтеграція з ініціативами Європейського

Союзу та можливості фінансування також стимулюють інновації в Польщі. Беручи участь у таких програмах ЄС, як Horizon Europe та Європейська рада з інновацій, польські стартапи отримують доступ до додаткового фінансування, наставництва та можливостей для спілкування в глобальному масштабі.

Порівнюючи інновації та розвиток МСП в Україні та Польщі, виявляється кілька відмінностей і можливостей, табл. 3.3.. Відмінності в державній політиці, наприклад, податкові стимули та нормативно-правова база, можуть впливати на темп інновацій у кожній країні.

Таблиця 3.3.

Порівняння інновацій та розвитку МСП в Україні та Польщі

Фактор	Україна	Польща	Можливості для України
Політична стабільність	Низька	Висока	Створення сприятливого політичного середовища для інновацій та розвитку МСП.
Державна політика	Слабка	Сильна	Впровадження державних програм та ініціатив на підтримку інновацій.
Фінансування інновацій	Недостатнє	Сильне	Залучення інвестицій в інноваційний сектор.
Рівень витрат на R&D	Низький	Середній	Збільшення витрат на R&D.
Кількість стартапів	Зростає	Швидко зростає	Створення сприятливого середовища для розвитку стартапів.
Конкурентоспроможність МСП	Низька	Висока	Покращення конкурентоспроможності МСП за рахунок інновацій.
Інфраструктура НДДКР	Слабка	Сильна	Розвиток інфраструктури НДДКР.
Кваліфікація робочої сили	Середня	Висока	Покращення освіти та навичок робочої сили.
Рівень корупції	Високий	Низький	Боротьба з корупцією та створення прозорого середовища для ведення бізнесу.
Доступ до фінансування	Обмежений	Широкий	Забезпечення доступу до фінансування для МСП.

Джерело: створено автором

Крім того, відмінності в доступі до фінансування та фінансових ресурсів можуть по-різному впливати на потенціал зростання стартапів і МСП. Однак між Україною та Польщею існують можливості для співпраці, які можуть призвести до спільного зростання інновацій та малого та середнього бізнесу.

Обмінюючись передовим досвідом, створюючи спільні дослідницькі проєкти та беручи участь у транскордонних інноваційних ініціативах, обидві країни можуть використовувати свої сильні сторони та усунути недоліки для стимулювання сталого економічного розвитку.

Майбутній розвиток інновацій та малого та середнього бізнесу в Україні та Польщі залежить від сукупності факторів, включаючи державну політику, доступ до фінансування, можливості співпраці та інтеграцію з глобальними ініціативами. Вирішуючи виклики та використовуючи можливості, наявні в кожній країні, Україна та Польща можуть позиціонувати себе як ключових гравців у глобальній інноваційній екосистемі. Завдяки безперервній підтримці, стратегічним партнерствам і спільним зобов'язанням сприяти підприємництву обидві країни можуть повністю розкрити свій потенціал і сприяти сталому зростанню в інноваційному секторі та секторі МСП.

На завершення, порівняльний аналіз інноваційного розвитку та зростання МСП в Україні та Польщі підкреслює важливість державної підтримки, доступу до фінансування та сприятливої екосистеми для сприяння інноваціям і підприємництву. Хоча обидві країни стикаються з проблемами у просуванні інновацій та підтримці малого та середнього бізнесу, більш розвинена екосистема та підтримуюча політика Польщі пропонують Україні цінні уроки для покращення її інноваційного ландшафту. Вирішуючи проблеми, з якими стикаються інноватори та МСП, обидві країни можуть стимулювати економічне зростання, створення робочих місць і технологічний прогрес у регіоні.

3.3 Прогнози розвитку малого та середнього бізнесу в Польщі

Малі та середні підприємства (МСП) відіграють важливу роль в економічному ландшафті Польщі, роблячи значний внесок у створення робочих місць, інновації та економічне зростання. Останніми роками сектор

МСП у Польщі став свідком помітних трансформацій, спричинених різними тенденціями та впливовими факторами.

На розвиток малого та середнього бізнесу в Польщі суттєво впливає кілька ключових тенденцій. Однією з помітних тенденцій є посилення цифровізації галузей, що призводить до переходу до стратегій електронної комерції. МСП використовують онлайн-канали продажів і цифрові маркетингові методи, щоб охопити ширшу аудиторію та підвищити свою конкурентоспроможність. Наприклад, малі підприємства в Польщі використовують платформи соціальних мереж і веб-сайти електронної комерції, щоб розширити свою клієнтську базу та покращити продажі. Крім того, впровадження цифрових інструментів для бізнес-операцій, таких як хмарні обчислення та аналіз даних, підвищує ефективність і продуктивність МСП.

Незважаючи на позитивні зрушення в секторі малого та середнього бізнесу, є кілька проблем, з якими малі та середні підприємства в Польщі, ймовірно, зіткнуться в найближчі 5-10 років, табл. 3.4..

Таблиця 3.4.

Проблеми, з якими малі та середні підприємства в Польщі, ймовірно, зіткнуться в найближчі 5-10 років

Проблема	Можливі наслідки
Зростання конкуренції: Зростання конкуренції з боку великих компаній та іноземних МСП може ускладнити для польських МСП збереження частки ринку.	Це може призвести до зниження доходів, втрати клієнтів та банкрутства.
Нестача кваліфікованої робочої сили: Дефіцит кваліфікованих працівників може ускладнити для МСП знайти та утримати персонал, що може негативно вплинути на їхню продуктивність та ріст.	Це може призвести до затримки проєктів, збільшення витрат та втрати клієнтів.
Бюрократія та регулювання: Складні адміністративні процедури та регуляторні вимоги можуть ускладнити для МСП ведення бізнесу.	Це може призвести до збільшення витрат, втрати часу та неефективності.

Обмежений доступ до фінансування: МСП можуть мати труднощі з отриманням доступу до кредитів та інших форм фінансування, що може перешкоджати їхньому зростанню та розвитку.	Це може призвести до втрати інвестиційних можливостей, уповільнення зростання та банкрутства.
Зміна поведінки споживачів: Зміна поведінки споживачів, таких як зростання популярності онлайн-покупок, може ускладнити для МСП адаптуватися до нових ринкових умов.	Це може призвести до втрати клієнтів, зниження доходів та банкрутства.
Нестабільність політичного та економічного середовища: Нестабільність політичного та економічного середовища може створити невизначеність та ризики для МСП, що може ускладнити їхнє планування та інвестування.	Це може призвести до затримки проєктів, зниження інвестицій та втрати клієнтів.

Джерело: створено автором

Однією з головних проблем є дефіцит навичок і талантів, особливо в нових технологіях і цифрових навичках. МСП повинні інвестувати в підвищення кваліфікації та перекваліфікацію своєї робочої сили, щоб залишатися конкурентоспроможними та інноваційними. Крім того, зростаюча конкуренція за кваліфікованих працівників на ринку створює серйозну проблему для МСП у залученні та утриманні найкращих талантів. Вирішення цих проблем матиме вирішальне значення для довгострокової стійкості та зростання МСП у Польщі.

На майбутнє МСП у Польщі впливає динамічна взаємодія тенденцій, факторів і проблем. Перехід на цифрові технології, застосування політики підтримки та усунення прогалин у навичках є важливими для подальшого успіху МСП у країні. Політики, зацікавлені сторони галузі та власники МСП повинні співпрацювати, щоб створити сприятливе середовище, яке дозволить МСП процвітати, впроваджувати інновації та робити внесок у загальне економічне процвітання Польщі. Розуміючи ці чинники та активно вирішуючи їх, МСП зможуть орієнтуватися в мінливому ландшафті та використовувати можливості для зростання та розвитку в найближчі роки.

На динамічний розвиток малих і середніх підприємств у Польщі впливають різні чинники, зокрема ринковий попит на продукти чи послуги, доступ до фінансових і кредитних можливостей, а також технологічний прогрес у галузі, табл. 3.5.. Ринковий попит відіграє вирішальну роль у стимулюванні зростання МСП, оскільки підприємства, які здатні задовольнити потреби та переваги споживачів, мають більші шанси на розширення та успіх.

Таблиця 3.5.

Прогноз зміни фінансових показників малого та середнього бізнесу Польщі на наступних 5 років

Показник	Прогноз	Можливі чинники впливу
ВВП МСП	Зростання на 2-3% щорічно	Економічне зростання, інвестиції, інновації, експорт
Зайнятість в МСП	Зростання на 1-2% щорічно	Зростання ВВП МСП, демографічні зміни, автоматизація
Інвестиції в МСП	Зростання на 3-4% щорічно	Економічне зростання, державна політика, доступ до фінансування
Кредитування МСП	Зростання на 2-3% щорічно	Економічне зростання, державна політика, ринкові умови
Прибуток МСП	Зростання на 2-3% щорічно	Економічне зростання, продуктивність, ціни
Рентабельність МСП	Збереження на рівні 5-6%	Економічне зростання, конкуренція, витрати
Банкрутства МСП	Зниження на 1-2% щорічно	Економічне зростання, державна політика, доступ до фінансування

Джерело: створено автором

Доступ до фінансових і кредитних механізмів також важливий для малих і середніх підприємств для інвестування в технології, інфраструктуру та таланти, що дозволяє їм впроваджувати інновації та ефективно конкурувати. Крім того, технологічний прогрес та інновації в галузі можуть надати МСП конкурентну перевагу, дозволяючи їм розробляти нові продукти, оптимізувати роботу та виходити на нові ринки.

Кілька філій МСП у Польщі виділяються своїм динамічним потенціалом розвитку. Інформаційні технології та розробка програмного забезпечення переживають стрімке зростання, спричинене зростанням попиту на цифрові рішення та послуги. Сектор відновлюваних джерел енергії та екологічних технологій є ще одним перспективним напрямком, оскільки країна переходить до більш стійкої та екологічної економіки. Крім того, сектор охорони здоров'я та фармацевтика продемонстрували стійкість і зростання, особливо в світлі останніх глобальних викликів здоров'ю. Ці галузі не тільки задовольняють внутрішній попит, але й мають потужний експортний потенціал, що робить їх привабливими для інвесторів і підприємців, які шукають можливості для зростання.

Порівнюючи траєкторії розвитку різних галузей МСП у Польщі, можна взяти до уваги кілька показників. Темпи зростання доходів і частки ринку є ключовими показниками динамізму та конкурентоспроможності сектора. Здатність МСП створювати можливості для працевлаштування та сприяти створенню робочих місць є ще одним важливим фактором, оскільки це відображає вплив сектора на економіку та суспільство. Крім того, експортний потенціал і присутність МСП на міжнародному ринку можуть вказувати на їхню здатність масштабуватися та конкурувати на глобальному рівні. Аналізуючи ці фактори в різних галузях малого та середнього бізнесу в Польщі, ми можемо отримати повне розуміння траєкторій їхнього зростання та потенційного внеску в економіку.

Підсумовуючи, на динамічний розвиток МСП у Польщі впливає поєднання таких факторів, як ринковий попит, доступ до фінансування та технологічний прогрес. Зосереджуючись на секторах з високим потенціалом зростання, таких як інформаційні технології, відновлювані джерела енергії та охорона здоров'я, політики та інвестори можуть підтримати зростання МСП і сприяти економічному процвітання. Розуміння траєкторій розвитку різних галузей МСП через такі показники, як зростання доходу, створення робочих місць і експортний потенціал, має вирішальне значення для прийняття

обґрунтованих рішень і створення сприятливого середовища для процвітання малого бізнесу в Польщі.

ВИСНОВКИ

Дослідження розвитку малого та середнього бізнесу (МСП) у Польщі показало, що цей сектор відіграє важливу роль в економічному зростанні, створенні робочих місць та інноваціях. МСП забезпечують значну частину ВВП країни, створюють робочі місця для значної частини населення та є джерелом нових ідей і технологій. Водночас, для їхнього подальшого успішного розвитку необхідно враховувати як досягнення, так і виклики, з якими стикається цей сектор.

Аналіз кількісних та якісних характеристик бізнесу в Польщі за період 2021-2023 років показав стабільне зростання кількості МСП, їхнього доходу та прибутку. Наприклад, кількість МСП зросла з 2,1 мільйона у 2021 році до 2,3 мільйона у 2023 році, що становить приріст на 9,5%. Доходи МСП за цей період збільшилися на 16,7%, досягнувши 1,4 трильйона злотих у 2023 році. Прибутки також зросли на 40%, що свідчить про підвищення рентабельності та фінансової стійкості цих підприємств. Ця позитивна динаміка свідчить про загальне сприятливе бізнес-середовище та ефективність урядових програм підтримки. Зокрема, розвиток електронної комерції став важливим чинником зростання МСП у секторі роздрібної торгівлі та послуг. Вартість ринку електронної комерції в Польщі збільшилася з 6,612 мільярдів євро у 2017 році до 13,351 мільярдів євро у 2023 році, що відображає індекс зростання на рівні 155,6%.

Основними проблемами, з якими стикаються МСП у Польщі, є бюрократія та регуляторні перешкоди, дефіцит кваліфікованої робочої сили та обмежений доступ до фінансування. Складні адміністративні процедури створюють додаткові витрати часу та ресурсів для підприємців, що ускладнює ведення бізнесу. Дефіцит спеціалістів у галузях нових технологій та цифрових навичок стає суттєвим бар'єром для інноваційного розвитку МСП. Обмежений доступ до фінансування часто стримує зростання та розвиток малого бізнесу,

що вимагає більш ефективних програм кредитування та інвестиційної підтримки.

Урядові ініціативи, спрямовані на підтримку МСП, показують свою ефективність у створенні сприятливих умов для бізнесу. Запровадження програм фінансової допомоги, таких як гранти та податкові пільги, сприяло зростанню та інноваційній активності в секторі. Зокрема, державна програма пільгового кредитування для МСП, що надає кредити за процентною ставкою 7% річних на термін до 5 років, сприяла створенню 10 000 нових робочих місць у секторі.

Підтримка розвитку цифрових технологій та електронної комерції через створення сприятливого регуляторного середовища та інфраструктури значно підвищила конкурентоспроможність польських МСП на внутрішньому та міжнародному ринках. Польща має більш розвинену екосистему з кращим доступом до фінансування, інфраструктури та можливостей наставництва для новаторів. Це досягається завдяки інтеграції з ініціативами Європейського Союзу, такими як Horizon Europe та Європейська рада з інновацій, що забезпечують додаткове фінансування та можливості для глобальної співпраці. Наприклад, польські МСП активно залучаються до програми Horizon Europe, що забезпечує доступ до фінансування у розмірі до 100 мільйонів євро щорічно.

Малі та середні підприємства мають значний потенціал для інноваційного розвитку за умови належної підтримки з боку держави та ефективного використання наявних ресурсів. Застосування сучасних технологій, розвиток цифрових навичок та інтеграція з глобальними ринками є ключовими аспектами, що сприятимуть їх успіху. Крім того, важливо враховувати, що регіональні та галузеві особливості потребують адаптованих підходів до підтримки МСП, що забезпечить їхню конкурентоспроможність і стійкість на довгострокову перспективу. Розвиток МСП у Польщі суттєво впливають кілька ключових тенденцій, зокрема посилення цифровізації галузей та впровадження стратегій електронної комерції. МСП активно

використовують онлайн-канали продажів та цифрові маркетингові методи для охоплення ширшої аудиторії та підвищення своєї конкурентоспроможності. Впровадження цифрових інструментів для бізнес-операцій, таких як хмарні обчислення та аналіз даних, значно підвищує ефективність і продуктивність МСП. Проте, незважаючи на позитивні зрушення в секторі МСП, існують певні виклики, які потребують уваги. Однією з головних проблем є дефіцит навичок і талантів, особливо в нових технологіях та цифрових навичках. МСП повинні інвестувати в підвищення кваліфікації та перекваліфікацію своєї робочої сили, щоб залишатися конкурентоспроможними та інноваційними.

Зростаюча конкуренція за кваліфікованих працівників на ринку створює серйозну проблему для МСП у залученні та утриманні найкращих талантів. Майбутній розвиток МСП у Польщі залежить від динамічної взаємодії тенденцій, факторів і проблем. Перехід на цифрові технології, застосування політики підтримки та усунення прогалин у навичках є важливими для подальшого успіху МСП у країні. Політики, зацікавлені сторони галузі та власники МСП повинні співпрацювати для створення сприятливого середовища, яке дозволить МСП процвітати, впроваджувати інновації та робити внесок у загальне економічне процвітання Польщі.

Дослідження підтвердило, що МСП у Польщі мають значний потенціал для розвитку, підкріплений сприятливою державною політикою та інноваційними ініціативами. Вирішення існуючих проблем, таких як бюрократичні перешкоди, дефіцит кваліфікованої робочої сили та обмежений доступ до фінансування, є ключовими для забезпечення стійкого зростання. Впровадження цільових стратегій підтримки МСП, розвиток людського капіталу та стимулювання інновацій дозволять МСП продовжувати зростати, впроваджувати новітні технології та робити значний внесок у економічний розвиток країни.

Розуміння цих факторів і їх активне вирішення сприятиме тому, що МСП зможуть орієнтуватися в мінливому ландшафті та використовувати можливості для зростання та розвитку в найближчі роки. Акцент на

інноваціях, розвиток людського капіталу та сприятливе регуляторне середовище є ключовими складовими, що забезпечать стійке зростання МСП та їхню конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Інтеграція з європейськими ініціативами та програмами, такими як Horizon Europe, сприяє значному покращенню доступу до фінансування та інфраструктури для польських МСП. Також, програми підтримки, що фокусуються на розвитку регіональних інноваційних кластерів, показали свою ефективність у стимулюванні економічного розвитку на місцевому рівні. Зокрема, впровадження ініціатив щодо створення технопарків та бізнес-інкубаторів сприяло зростанню кількості стартапів та їх успішній комерціалізації.

Підсумовуючи, дослідження засвідчує, що стає зростання малого та середнього бізнесу в Польщі залежить від ефективної співпраці між державою, бізнесом та науковою спільнотою. Розвиток інноваційної екосистеми, інвестування в людський капітал та створення сприятливого регуляторного середовища є ключовими чинниками, що забезпечать довгострокову конкурентоспроможність МСП на глобальному ринку. Також було встановлено, що польські МСП значно виграють від участі в європейських проектах та програмах, що надають додаткові можливості для фінансування, інновацій та розширення ринків. Зокрема, програми ЄС, такі як COSME та Європейський інвестиційний фонд, значно покращують доступ польських МСП до фінансових ресурсів, необхідних для розвитку та інновацій. Це дозволяє польським підприємствам не лише підвищувати свою конкурентоспроможність на внутрішньому ринку, але й успішно конкурувати на міжнародній арені.

Таким чином, результати дослідження показують, що для забезпечення стійкого розвитку та зростання МСП у Польщі необхідно продовжувати розвиток інноваційної інфраструктури, поліпшувати доступ до фінансування та спрощувати регуляторні процедури. Ці заходи сприятимуть не лише зростанню самих підприємств, але й загальному економічному розвитку

країни, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення. МСП є важливим елементом економіки Польщі, що вимагає постійної підтримки та сприятливих умов для розвитку.

Розуміння ключових факторів успіху та викликів, з якими стикаються МСП, дозволяє формувати ефективні стратегії та політики, спрямовані на їх підтримку та розвиток. Одним із основних напрямків є створення сприятливого бізнес-середовища, яке б сприяло інноваціям і конкурентоспроможності МСП. Це включає вдосконалення правової бази, спрощення процедур реєстрації та ліцензування, а також забезпечення прозорості та підзвітності державних органів.

Такі заходи допоможуть зменшити адміністративні бар'єри, з якими часто стикаються малі та середні підприємства, що дозволить їм зосередитися на розвитку свого бізнесу. Важливою складовою успіху МСП є доступ до фінансових ресурсів. Розвиток програм кредитування, грантів і венчурного капіталу може значно полегшити отримання необхідних коштів для інвестицій та інновацій. Зокрема, держава може відігравати важливу роль у стимулюванні банківського сектора до активнішого фінансування МСП, надаючи відповідні гарантії та створюючи спеціалізовані фінансові інструменти.

Іншим важливим аспектом є розвиток людського капіталу. Підвищення рівня освіти та професійної підготовки, особливо у сфері новітніх технологій, є критично важливим для забезпечення інноваційного розвитку МСП. Співпраця між університетами, дослідницькими інститутами та бізнесом може сприяти створенню нових навчальних програм, стажувань та курсів підвищення кваліфікації, які відповідають потребам сучасного ринку праці.

Також вихід на нові ринки дозволяє підприємствам збільшувати свої доходи, покращувати конкурентоспроможність та забезпечувати стійке зростання. Програми, спрямовані на підтримку експорту, участь у міжнародних виставках та форумах, а також консультації з питань міжнародної торгівлі можуть значно сприяти успішній інтеграції польських МСП у глобальні економічні процеси. Впровадження новітніх технологій,

таких як штучний інтелект, Інтернет речей (IoT) та блокчейн, може значно підвищити ефективність та продуктивність МСП. Держава може підтримувати цей процес через створення спеціалізованих технопарків, інноваційних центрів та науково-дослідницьких кластерів, де підприємства зможуть отримувати доступ до новітніх розробок і технологій. Важливо забезпечити доступність інформації про можливості фінансування, навчання та інші програми підтримки.

Підсумовуючи, успішний розвиток МСП у Польщі залежить від комплексного підходу, який включає розвиток інноваційної інфраструктури, поліпшення доступу до фінансування, спрощення регуляторних процедур, розвиток людського капіталу та підтримку міжнародної експансії. Виконання цих завдань потребує активної співпраці між державою, бізнесом та науковими установами, що забезпечить стійке економічне зростання та підвищення рівня життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Agnieszka Bretyn. Czynniki i bariery rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w warunkach funkcjonowania na rynku Unii
2. Błażej Lepczyński, Znaczenie instrumentów zwrotnych w ograniczaniu luki finansowej i podnoszeniu bezpieczeństwa finansowego przedsiębiorstw z sektora. URL: <https://cutt.ly/Tw722UyO>
3. BNP Paribas. URL: <https://cutt.ly/bw721jVM>
4. Business Insider. URL: <https://cutt.ly/Aw721Yl4>
5. Business Insider. URL: <https://cutt.ly/sw721AUA>
6. Dane gospodarcze i finansowe dla Polski. URL: <https://cutt.ly/Lw720qzn>
7. eCommerce Poland. URL: <https://cutt.ly/uw720Lqr>
8. E-Commerce w Polsce 2022. URL: <https://cutt.ly/Ew720xpA>
9. European Commission. (2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Digital Single Market Strategy for Europe {SWD(2015)} 100 final. URL: <https://cutt.ly/sw720UVB>
10. European Council. (2020). Digital single market. URL: <https://cutt.ly/zw720QcZ>
11. Frączyk, J. Inwestycje ruszają z kopyta. GUS podał najlepsze dane w historii / Jacek Frączyk. URL: <https://cutt.ly/ew720t7L>
12. Hofstede Geert H. Culture`s consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations/ GeertHofstede. SagePublications, 2021. 599 p.
13. Hofstede Geert H. Dimension data matrix. URL: <https://cutt.ly/xw720MBH>
14. Kamiński R. Pandemia – skutki ekonomiczne i społeczne. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2020.

15. Kanishchenko O., Spivakovsky S., Spivakovsky T., & Elalfy Sh. Marketing Strategies of Companies in Internationalization Process. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. Quarterly, Volume IX, Issue 6(36), Fall 2020, P. 2155-2163.
16. Kasiewicz S., Kurkliński L. (2022). Problems of regulations for SME in Poland — institutional and cultural context. *Copernican Journal of Finance & Accounting*, 3(2), 67–78. URL: <https://cutt.ly/aw722G1r>
17. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia
18. Polski rynek kredytów korporacyjnych na tle innych państw UE i czynniki jego rozwoju w perspektywie kilkuletniej. URL: <https://cutt.ly/8w7203Jw>
19. Potencjał innowacyjny gospodarki: uwarunkowania, determinanty, perspektywy // Narodowy Bank Polski: Warszawa, 2020. – 281 s.
20. Rocznik Statystyczne województw 2020 // Główny Urząd Statystyczny Urząd: Warszawa, 2020. – 663 s
21. Sadkowski W. Oferta sektora bankowego dla małych i średnich przedsiębiorstw w czasach kryzysu gospodarczego w Polsce. URL: <https://cutt.ly/ow722mtY>
22. Śledziewska, K., Włoch, R., Słok-Wódkowska, M., Mazur, J., Paliński, M., & Syliwoniuk, M., Przewodnik po Jednolitym Rynku Cyfrowym dla MŚP [Guide to the Digital Single Market for SMEs], DELab.UW, Uniwersytet Warszawski Warszawa 2021.
23. Smith J. A., & Amine L. S. (2020) Modern vs Postmodern Consumer Segmentation in International Business: A Comparative Analysis and Research Agenda. In: Spotts H. (eds). *Revolution in Marketing: Market Driving Changes. Developments in Marketing Science. Proceedings of the Academy of Marketing Science*. Springer, Cham.
24. Wiktor J. W., Jednolity rynek cyfrowy Unii Europejskiej – architektura strategii i wyzwania dla nauk o zarządzaniu [w:] *Wyzwania społeczne i*

technologiczne a nowe trendy w zarządzaniu współczesnymi organizacjami, red. M. Urbaniak, A. Tomaszewski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2020.

25. Бей О., Томсон Г. Закордонні практики розробки стратегій розвитку малого підприємництва на регіональному рівні / Бей О., Томсон Г. – Київ: К.І.С., 2020. – 48 с. URL: <https://cutt.ly/xw728Ofb>

26. Берницька Д.І. Проблеми розвитку підприємництва в умовах фінансової та економічної нестабільності. Економічний форум. 2021. № 3.170-177с.

27. Воротіна Л.І., Воротін В.Є. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. пос. – Київ: вид-во Європейського університету, 2020. – 367 с.

28. Гроші та кредит: підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. – Київ: КНЕУ, 2021. – 599 с.

29. Дзюблюк О. В. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці // Журнал європейської економіки. – 2020. – № 1. – 108-124 с.

30. Допомога ЄС Україні Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua>.

31. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – Київ, 2021. – 336 с.

32. Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку // Міністерство фінансів України. URL: <https://cutt.ly/fw728gx2>

33. Капітальні інвестиції // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/ruk/publicat/kat_u/publ6_u.htm

34. Капітан В.О. Закордонний досвід формування державної стратегії розвитку малого бізнесу задля забезпечення зайнятості населення. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 4. 115-119 с.

35. Климко Г.Н., Несторенко В. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Підручник. – Київ: Вища школа, 2020. – 559 с.
36. Крачковська О. М., Г. О. Партін Відновлення фінансової стійкості української банківської системи на основі створення "тимчасового" та "проблемного" банків. URL: <https://cutt.ly/1w7239gJ>
37. Основні показники діяльності банків України. URL: <https://cutt.ly/dw723jP1>
38. Осьмірко, І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування // Бізнес Інформ. – 2021. – № 7. – 47–49с.
39. Офіційний сайт Національного банку Польщі. URL: <https://cutt.ly/Aw723Hrp>
40. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://cutt.ly/Ew723OQy>
41. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію. Розпорядження КМУ від 25 березня 2022 р. № 246-р. URL: <https://cutt.ly/Hw729TCZ>
42. Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану. Постанова КМУ від 17 березня 2022 р. № 305. URL: <https://cutt.ly/Dw729HOG>
43. Програма релокації підприємств. Міністерства економіки України.
44. Проєкт «Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року». URL: <https://cutt.ly/mw723raX>
45. Розвиток малого і середнього бізнесу – вишеградський досвід для урядових представників української економіки та підприємців. Електронне резюме конференції за участі Вишеградської Четвірки та України м. Вінниця, 12 квітня 2020 року. URL: <https://cutt.ly/1w729dHi>

46. Світовий бізнес: навч. пос. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир, ПП “Рута”, 2020. – 498 с.
47. Старостіна А., Кравченко В. Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки (на прикладі понять "глобалізація" та "підприємницький ризик"). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2021. Вип. 128. – 5-10 с.
48. Стегура В.В. Методологія обґрунтування розвитку малого бізнесу в реальному секторі економіки // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. – 2021. – № 1. – 261-263 с.
49. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації. Монографія. За ред. д.е.н., проф. Варналія З. С. URL: <https://cutt.ly/Nw729roO>
50. Толмачова Г.Ф., Ляшенко В.І., Колеснікова Г.В. Регулювання розвитку малого і середнього підприємництва: досвід закордонних країн для України. Економічний вісник Донбасу. 2022. № 1 (47). 157-185 с.
51. Шестаківський О. П., Білоус Є. В. Базові культурні особливості українського суспільства і можливості їх використання для соціально-економічного розвитку: наукова доповідь. Київ, 2021. 36 с
52. Якушева О. В. Регіональні особливості економічного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Економіка і суспільство. 2022. № 8. 455-461 с.

1. Hofstede Geert H. Culture`s consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations/ GeertHofstede. SagePublications, 2021. 599 p

The long-anticipated Second Edition of a true classic is thoroughly updated with an expanded coverage and scope. This excellent work explores the differences in thinking and social action that exist between members of more than 50 modern nations and will be the new benchmark for scholars and professionals for years to come. It argues that people carry 'mental programmes' which are developed in the family in early childhood and reinforced in school and organizations, and that these mental programmes contain a component of national culture. They are most clearly expressed in the different values that predominate among people from different countries..

2. Kasiewicz S., Kurkliński L. (2022). Problems of regulations for SME in Poland — institutional and cultural context. Copernican Journal of Finance & Accounting, 3(2), 67–78.

This article is dedicated to institutional and cultural reasons of a deep gap between the expected quality of regulations by small and medium-sized enterprises (SMEs), and the very poor evaluation of effective legislations. The study is based on a theoretical review of the available reports, surveys, publications and practical experience of authors. It recognizes the necessity for a radical restructuring the process of creating new regulations. The key conclusion indicates the need to change the approach to legislation procedure by the SME sector itself. The paper argues that companies must exit current “dormant perception” about regulations. Without the active attitudes of the main recipients of the regulations it is impossible to increase the quality of law- -making in Poland. The present mechanism determining the regulatory process keeps insufficient system, thereby producing defective legislation, not following the changes in highly competitive markets and hampering the process of the development of companies and the Polish economy. Potential initiatives to achieve a breakthrough of existing barriers for better regulations are presented.

3. Kanishchenko O., Spivakovsky S., Spivakovsky T., & Elalfy Sh. Marketing Strategies of Companies in Internationalization Process. Journal of Advanced Research in Law and Economics. Quarterly, Volume IX, Issue 6(36), Fall 2020, P. 2155-2163.

Aim of the article is the development of procedure of international market segmentation strategy and determination of peculiarities of international market segmentation in comparison with segmentation of domestic markets, considering the necessity of evaluation of factors of choice of attractive markets, considering the influence of cultural environment on entrepreneurial activity.

4. Potencjał innowacyjny gospodarki: uwarunkowania, determinanty, perspektywy // Narodowy Bank Polski: Warszawa, 2020. – 281 s.

The authors of the report indicate that the current level of innovation in the Polish economy is relatively low. They also present international experience which shows that building innovation usually takes several decades and requires the implementation of a transparent strategy, the implementation of which is then effectively coordinated, usually by one institution. A system of regular evaluation of the implemented solutions is also very important, allowing for continuous adaptation of the support system to changes in operating conditions and the needs of innovative companies..

5. Śledziwska, K., Włoch, R., Słok-Wódkowska, M., Mazur, J., Paliński, M., & Syliwoniuk, M., Przewodnik po Jednolitym Rynku Cyfrowym dla MŚP [Guide to the Digital Single Market for SMEs], DELab.UW, Uniwersytet Warszawski Warszawa 2021.

The article highlights 10 key DSM principles that are relevant to SMEs, such as free access to the internet, data protection, consumer protection, and fair competition. It also describes key EU initiatives to support SMEs in the DSM, such as the Single Digital Market for Entrepreneurs program, the COSME program, and the Wi-Fi4EU initiative. The authors provide practical advice for SMEs on how they can take advantage of the DSM. Finally, the authors discuss the future of the DSM and its impact on SMEs..

6. Smith J. A., & Amine L. S. (2020) Modern vs Postmodern Consumer Segmentation in International Business: A Comparative Analysis and Research Agenda. In: Spotts H. (eds). Revolution in Marketing: Market Driving Changes. Developments in Marketing Science. Proceedings of the Academy of Marketing Science. Springer, Cham.

Wendell Smith (1956) stated that segmentation "...consists of viewing a heterogeneous market (one characterized by divergent demand) as a number of smaller homogeneous markets." A more recent definition states that segmentation is "The process of subdividing a market into distinct subsets of customers that behave in the same way or have similar needs" (AMA 2005, emphasis added). The underlying assumption of these definitions is one of stability, premised upon the belief that customers behave in stable patterns like one another, thereby justifying segmentation according to shared characteristics. In addition, and perhaps more importantly, these so-called 'modern' segmentation methods assume that customers demonstrate stability in their own individual attitudes and behaviors..

7. Wiktor J. W., Jednolity rynek cyfrowy Unii Europejskiej – architektura strategii i wyzwania dla nauk o zarządzaniu [w:] Wyzwania społeczne i technologiczne a nowe trendy w zarządzaniu współczesnymi organizacjami, red. M. Urbaniak, A. Tomaszewski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2020

This monograph titled New technological and social challenges trends in the management of contemporary organizations includes 28 chapters. They present a broad spectrum of issues relating to current issues before faced by organizations operating in a turbulent environment. Significant impact on them. There are social and technological factors that shape changes in organizational behavior. The considerations presented in this monograph were based both on the analysis of the literature on the subject and on the results of empirical research carried out by authors. These considerations concern the latest trends shaping organizational behavior, which are significantly influenced by technological and social factors, such as: opportunities to acquire technology in high-tech enterprises, digital entrepreneurship, artificial intelligence, new trends in managerial education..

8. Hofstede Geert H. Dimension data matrix.

URL: <https://cutt.ly/xw720MBH>

National culture has been overlooked in discussions related to research productivity and impact owing to individual, socio-political structure, and economic factors. This study shows the relationships between the dimensions of cultural value orientation of the nation and research performance indicators. More than 60 countries were included and Pearson correlation analysis was employed. The variables were taken from Geert Hofstede and Scimago Journal & Country Rank worksheets. This study found that (1) Individualism has significant correlations with the majority of the indicators; (2) Power distance and indulgence correlate with a country's research impact in the form of citation per document; (3) Masculinity, long term orientation, and uncertainty avoidance do not correlate with the indicators. Owing to the fact that the national culture is relatively enduring, countries need to measure their elasticity of hopes and action plans in an effort to boost research productivity and impact, by integrating the national culture in the estimate.

9. European Council. (2020). Digital single market.

URL: <https://cutt.ly/zw720QcZ>

The digital single market strategy aims to ensure that Europe's economy, industry and society take full advantage of the new digital era. Alongside e-solutions and data, and cross-border digital services, it is an integral part of EU's project for a digital Europe. The EU has already started creating a free and secure digital single market in which people can shop online across borders and businesses can sell online across the EU..

10. Frączyk, J. Inwestycje ruszają z kopyta. GUS podał najlepsze dane w historii / Jacek Frączyk. URL: <https://cutt.ly/ew720t7L>

Last year, investments were the biggest problem for the Polish economy. They are indicated as the main reason for the decline in gross domestic product dynamics to 2.8%. “Information collected in March this year. indicate that 66.3 percent enterprises in industry and 41.6 percent in construction plans to incur

investment outlays in 2017," the Central Statistical Office reported in its latest business climate survey . The data from surveys conducted in companies are the best ever since they were published, i.e. since 2011..

Ozhyk K.M. "The role of small and medium-sized businesses in the economy of the Republic of Poland." Manuscript.

The article analyzes the theoretical foundations and principles of small and medium-sized businesses in the economy of the Republic of Poland. The author analyzes the state and development of small and medium-sized businesses in Poland. The author made an attempt to identify the impact of SMEs on GDP, employment and innovation; evaluate the factors that contribute to the development of SMEs in Poland; identify problems and challenges faced by SMEs in Poland.

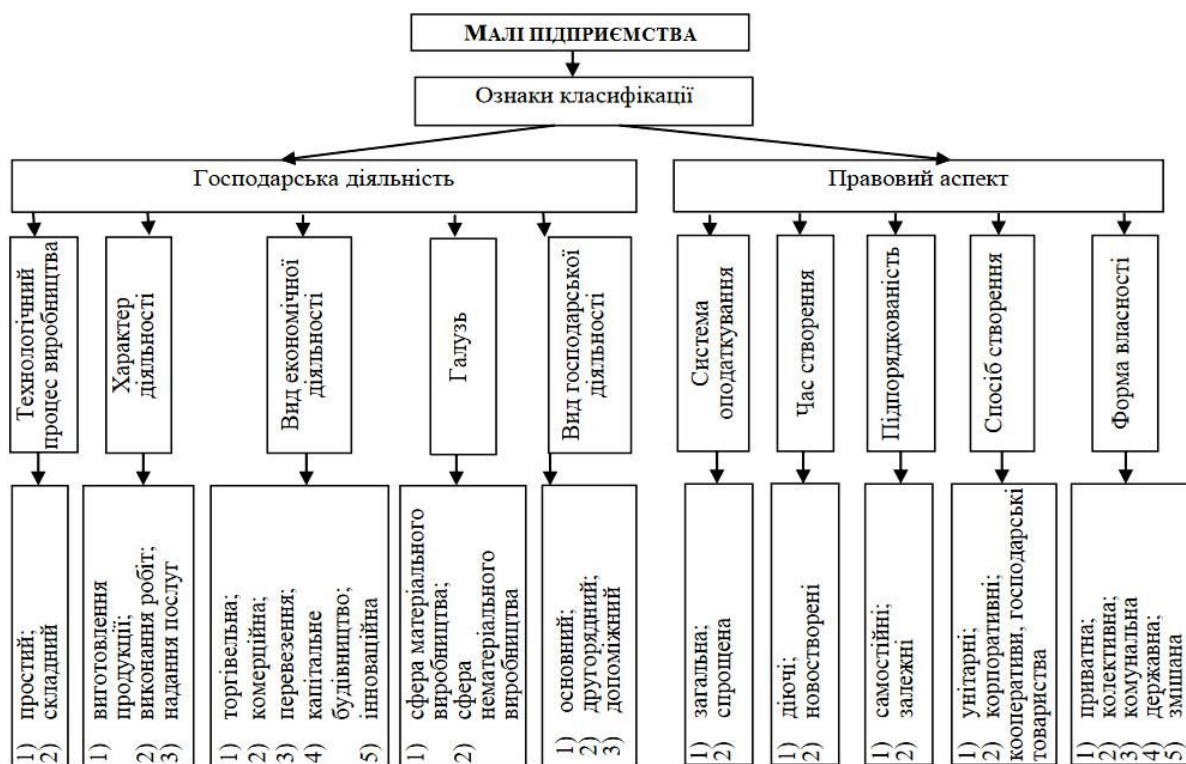
A separate part of the article is devoted to the features of existing factors that contribute to the development of SMEs in Poland.

After conducting this research, the author came to the conclusion that the quantitative characteristics of the business environment in Poland play a decisive role in shaping the country's economic landscape. By examining key indicators such as GDP growth rates, unemployment rates, inflation rates, investment trends, consumer behavior, the regulatory environment, technology adoption and market competitiveness, we can gain valuable insight into the current state of business in Poland and inform forecasts for years ahead. .

Based on the work, the author formulated and developed specific strategic steps and measures for the development of small and medium-sized businesses in Poland.

Keywords: company, small enterprises, statistics, dynamics

Класифікація малих підприємств

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1016210200

Дата перевірки:
25.04.2024 11:06:06 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
25.04.2024 11:10:08 EEST

ID користувача:
100005721

Назва документа: Ожик К.М.Роль малого та середнього бізнесу в економіці Республіки Польща

Кількість сторінок: 54 Кількість слів: 12570 Кількість символів: 97800 Розмір файлу: 268.67 KB ID файлу: 1015981914

4.25% Схожість

Найбільша схожість: 1.02% з Інтернет-джерелом (http://library.ztu.edu.ua/e-copies/VISNUK/42_4/217.pdf)

3.25% Джерела з Інтернету

124

Сторінка 56

2.43% Джерела з Бібліотеки

243

Сторінка 57

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

2